

РЕГИОНАЛНА ПОЛИТИКА И КООРДИНАЦИЈА НА СТРУКТУРНИ ИНСТРУМЕНТИ

I. ТЕРИТОРИЈАЛНА ОРГАНИЗАЦИЈА.....	2
II. ПРАВНА РАМКА ЗА РЕГИОНАЛНАТА ПОЛИТИКА	18
III. ИНСТИТУЦИОНАЛНА РАМКА И АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ	30
V. УПРАВУВАЊЕ СО БУЏЕТ И ФИНАНСИИ	52
VI. РАСПОЛАГАЊЕ СО СТАТИСТИЧКИ ПОДАТОЦИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА СТРУКТУРНИТЕ ФОНДОВИ.....	60

I. ТЕРИТОРИЈАЛНА ОРГАНИЗАЦИЈА

1. Каква е територијалната организација на вашата земја и какви се плановите на државата да воведат привремена НУТС класификација?

Територијалната организација на Република Македонија, според Законот за територијална организација на локалната самоуправа во Република Македонија, донесен на 11.08.2004 година (Службен Весник на Република Македонија, бр. 55/04) е организирана во 84 општини и градот Скопје како посебна единица на локалната самоуправа. Основањето, утврдувањето на подрачјата на општините и градот Скопје, утврдувањето на имињата, седиштето, границите на општините како и постапката за спојување, поделба и промена на границите на општините е утврдено со овој Закон. Овој закон ќе се применува по локалните избори, кои според измените и дополнувањата на Законот за локални избори (Службен Весник на Република Македонија, бр. 60/04), ќе се одржат на 13.03.2005.

До стапувањето на сила на овој Закон, територијата на Република Македонија е организирана во 123 општини и Градот Скопје како посебна единица на локалната самоуправа според Законот за територијалната поделба на Република Македонија и определување на подрачјата на единиците на локалната самоуправа (Службен Весник на Република Македонија, бр. 49/96).

Општината претставува единица на локалната самоуправа, како заедница на жители на одредено подрачје утврдено со закон, која преку своите органи и преку администрацијата и организираните јавни служби, овозможува вршење на надлежностите пропишани со закон.

Општината се основа за подрачје на едно или повеќе населени места во кои граѓаните се поврзани со заеднички потреби и интереси, на кое постојат услови за материјален и општествен развој и за учество на граѓаните во одлучувањето за локалните потреби и интереси. Подрачјето претставува природно-географска и економски поврзана целина, со комуникации меѓу населените места и гравитација кон општинскиот центар. Границата на општината е одредена со границата на катастарските општини на населените места во состав на општината.

Градот Скопје е посебна единица на локалната самоуправа во која се остваруваат заедничките потреби и интереси на граѓаните што произлегуваат од карактерот на Градот Скопје, како главен град Република Македонија, утврден со Уставот на Република Македонија (Службен Весник на Република Македонија, бр. 52/91 и 91/01). Градот Скопје е организиран во 7 општини (Службен Весник на Република Македонија, бр. 49/96), а со новиот Закон за градот Скопје (Службен Весник на Република Македонија, бр. 55/04) во 10 општини кои се со исти надлежности како и другите општини во земјата.

Надлежностите на општините се утврдени со Законот за локална самоуправа (Службен Весник на Република Македонија, бр. 5/02). Градот Скопје ги врши работите од јавен интерес од значење за градот, кои не се во надлежност на органите на државната власт. Разграничување на надлежностите помеѓу општините во градот Скопје и Градот Скопје се утврдени во Законот за градот Скопје (Службен Весник на Република Македонија, бр. 55/04).

Организацијата и работата на органите на единиците на локалната самоуправа (општините), нивниот делокруг, надзорот над законитоста во работата на органите и нивните тела уредени се со Законот за локална самоуправа (Службен Весник на Република Македонија, бр. 5/02) и Законот за Град Скопје (Службен Весник на Република Македонија, бр. 55/04).

Утврдувањето на подрачјата на општините како единици на локалната самоуправа и на подрачјето на градот Скопје како посебна единица на локалната самоуправа е во надлежност на Собранието на Република Македонија.

Постојните општини (123) во Република Македонија меѓусебно се разликуваат по големината на површината, бројот на жителите, бројот на населените места, густината на населеноста, националниот состав и друго.

Просечната големина на општината во Република Македонија изнесува 209 км², со 16.443 жители и просечна густина на населеност од 79 жители/км². Според големината на територијата, 6 општини се со површина со над 500 км², 8 општини со површина од 401 до 500 км², 13 општини со површина од 301 до 400 км², 25 општини со површина од 201 до 300 км², 34 општини се со површина од 101 до 200 км² и 37 општини со површина од 0 до 100 км².

Големината на општините според бројот на жителите е следен:

Општини	Број на општини	Учество (%) во вкупниот број општини
До 1.000 жители	5	4
1.001 – 5.000	42	34
5.001 – 10.000	24	20
10.001 – 20.000	26	21
20.001 – 50.000	15	12
50.001 – 100.000	9	7
Над 100.001 жител	2	2

Извор: Попис на населението, домаќинствата и станите во Република Македонија 2002 година, Книга X, Државен завод за статистика, Скопје, Мај 2004.

Според Законот за територијална поделба на Република Македонија и определување на единиците на локалната самоуправа (Службен Весник на Република Македонија, бр. 49/96), во нашата земја има 1795 населени места. Тие се различно разместени по општините. Најголем број на населени места имаат општините Ресен и Штип по 44, а најмал општината Вевчани едно населено место. Доминираат општините со населени места од 1 до 10 (38,2% од општините во Републиката) и општините со населени места од 11 до 20 (39,8%).

Градот Скопје го сочинуваат 7 општини и тоа: Гази Баба, Ѓорче Петров, Карпош, Кисела Вода, Центар, Чаир и Шуто Оризари со вкупно 467.257 жители. Најголема е општината Кисела Вода со 125.379 жители (најголема и во Р.Македонија), а најмала општина Шуто Оризари со 17.357 жители. Во состав на овие општини, освен во општина Центар, влегуваат покрај делови од градското подрачје и села во нивното окружување.

Номенклатурата на територијални единици за статистика - НУТС во Република Македонија е донесена од страна на Владата на Република Македонија во април 2001 година и објавена во службен весник бр. 31/2001, усогласена со тогашната ЕУ регулатива. Според оваа Номенклатура на ниво НУТС I и II целата територија е една единица (политичко-административна), на НУТС III нивото има 8 единици (статистички регион, односно неадминистративен регион), на ниво НУТС IV има 34 единици (група на општини - неадминистративна единица) и на ниво НУТС V има 123 единици (општина – политичко-административна единица).

Територијалната единица на ниво НУТС IV (група на општини) која не е политичко-административна единица, го опфаќа подрачјето на општината која постоеше до 1996 година, а од која произлегоа нови општини.

Во наредниот период ќе се изврши усогласување на Одлуката за НУТС (Службен Весник на Република Македонија, бр. 31/01) со Законот за територијална организација на локалната самоуправа во Р. Македонија (Службен Весник на Република Македонија, бр. 55/04) и ЕЗ Регулацијата 1059/2003 на локално ниво (нивоа НУТС-IV и НУТС-V).

Табела 1. Номенклатура на територијалните единици за статистика на Р.Македонија – НУТС

НУТС I и НУТС II	НУТС III	НУТС IV	НУТС V	Жители	Површ.км2
1 единица	8 единици	34 единици	123 единици		
Република Македонија	Статистички региони	Група на општини	Општини		
Република Македонија				2.022.547	25.713
	Пелагониски				
		238.136 4.722			
		Битола	Бач	755	238
			Бистрица	5.042	234
			Битола	86.408	236
			Добрушево	2.174	98
			Кукуречани	2.511	156
			Могила	4.536	157
			Новаци	2.478	186
			Старавина	316	331
			Цапари	1.424	164
			105.644	1.800	
		Д.Хисар	Демир Хисар	7.178	219
			Сопотница	2.319	261
			9.497	480	
		Крушево	Житоше	2.128	28
			Крушево	9.684	190
			11.812	218	
		Прилеп	Витолиште	494	495
			Долнени	11.583	390
			Кривогаштани	6.007	88
			Прилеп	73.351	544
			Тополчани	2.923	159
			94.358	1.676	
		Ресен	Ресен	16.825	549
			16.825	549	
	Вардарски				
		133.180 3.392			
		Велес	Богомила	1.252	262
			Велес	57.602	518
			Градско	3.760	291
			Извор	1.049	234
			Чашка	2.878	231
			66.541	1.536	
		Кавадарци	Кавадарци	38.391	392
			Конопиште	350	606
			Росоман	4.141	133

			42.882	1.131
	Неготино	Демир Капија	4.545	312
		Неготино	19.212	414
			23.757	726
Североисточен			172.787	2.314
	Кратово	Кратово	10.441	375
			10.441	375
	Кр. Паланка	Крива Паланка	20.820	482
		Ранковце	4.144	240
			24.964	722
	Куманово	Клечевце	1.609	164
		Куманово	103.205	297
		Липково	27.058	270
		Орашец	1.252	135
		Ст.Нагоричане	4.258	351
			137.382	1.217
Југозападен			219.741	2.350
	Дебар	Дебар	17.952	85
		Центар Жупа	6.299	107
			24.251	192
	Кичево	Вранештица	1.322	109
		Другово	3.249	383
		Зајас	11.605	161
		Кичево	30.138	48
		Осломеј	10.425	137
			56.739	838
	М.Брод	М. Брод	5.588	403
		Пласница	4.545	54
		Самоков	1.553	472
			11.686	930
	Охрид	Белчишта	2.940	363
		Косел	1.369	182
		Мешеиште	2.567	60
		Охрид	54.380	210
			61.256	815
	Струга	Вевчани	2.433	35
		Велешта	8.156	23
		Делогожди	7.884	56
		Лабуништа	8.935	57
		Луково	1.509	197
		Струга	36.892	136
			65.809	505
Скопски			578.144	1.766

	Г.Баба	Арачиново	11.992	38
		Гази Баба	72.222	92
		Илинден	15.894	97
		Петровец	8.255	222
		108.363	449	
	Карпош	Горче Петров	41.490	63
		Карпош	59.810	21
		Кондово	11.155	74
		Сарај	24.253	156
		136.708	314	
	К. Вода	Зелениково	4.077	177
		Кисела Вода	125.379	43
		Сопиште	9.522	223
		Студеничани	17.246	276
		156.224	719	
	Центар	Центар	82.604	9
		82.604	9	
	Чаир	Чаир	68.395	53
		Чучер-Сандево	8.493	215
		Шуто Оризари	17.357	6
		94.245	275	
Југоисточен			171.416	942
	Валндово	Валндово	11.890	331
		11.890	331	
	Гевгелија	Богданци	8.707	114
		Гевгелија	20.362	317
		Миравци	2.626	167
		Стар Дојран	3.426	129
		35.121	728	
	Радовиш	Конче	3.536	233
		Подареш	3.746	128
		Радовиш	24.498	374
		31.780	735	
	Струмица	Босилово	12.457	143
		Василево	12.122	231
		Куклиш	4.449	125
		Муртино	6.544	52
		Ново Село	11.966	257
		Струмица	45.087	134
		92.625	942	
Полошки			305.930	2.468
	Гостивар	Врапчиште	8.586	59
		Вруток	5.999	89

		Гостивар	49.545	50
		Долна Бањица	9.467	55
		Маврови Анови	984	484
		Неготино-Пол.	16.813	98
		Ростуша	9.451	372
		Србиново	3.709	112
		Чегране	12.310	69
			116.864	1.388
	Тетово	Боговиње	14.555	71
		Брвеница	15.855	164
		Вратница	3.563	96
		Желино	24.390	201
		Јегуновце	7.227	78
		Камењане	14.442	70
		Теарце	22.454	137
		Тетово	70.841	85
		Џемиште	7.919	32
		Шипковица	7.820	145
			189.066	1.080
Источен			203.213	4.181
	Берово	Берово	13.941	597
		Пехчево	5.517	208
			19.458	805
	Виница	Блатец	2.024	97
		Виница	17.914	335
			19.938	433
	Делчево	Делчево	17.505	423
		М. Каменица	8.110	189
			25.615	612
	Кочани	Зрновци	3.264	52
		Кочани	33.689	229
		Облешево	5.071	82
		Оризари	4.403	128
		Чешиново	2.419	51
			48.846	542
	Пробиштип	Злетово	3.428	121
		Пробиштип	12.765	205
			16.193	326
	Св. Николе	Лозово	2.858	166
		Свети Николе	18.497	483
			21.355	649
	Штип	Карбинци	4.012	231
		Штип	47.796	583

Извор. Државен завод за статистика и Државен завод за геодетски работи

Обработувач: Министерство за локална самоуправа

2. Колку региони постојат во сегашната регионална поделба кои одговараат на идното ниво НУТС II?

Според Уставот на Република Македонија (Службен Весник на Република Македонија, бр. 52/91 и 91/01), Законот за локална самоуправа (Службен Весник на Република Македонија, бр. 5/02) и Законот за територијална организација на локалната самоуправа во Република Македонија (Службен Весник на Република Македонија, бр. 55/04) во Република Македонија нема региони како административно-територијални единици. Постојната законска рамка не дефинира ниту друг тип региони кои одговараат на нивото НУТС II. Според одлуката за утврдување на номенклатурата на територијалните единици за статистика-НУТС (Службен Весник на Република Македонија, бр. 31/01), нивото НУТС II се поклопува со нивото НУТС I кое ја опфаќа целата територија на Република Македонија.

3. Колку региони постојат во сегашната регионална поделба кои одговараат на идното ниво НУТС III?

Во Република Македонија не постојат административно-територијални региони кои одговараат на ниво НУТС III. Според Одлуката за утврдување на номенклатурата на територијалните единици за статистика-НУТС (Службен Весник на Република Македонија, бр. 31/01) се утврдени осум (8) статистички региони: Пелагониски, Вардарски, Североисточен, Југозападен, Скопски, Југоисточен, Полошки и Источен кои кореспондираат на идното ниво НУТС III.

Табела 1: Податоци за бројот на населените места, населението, површината и густината, на НУТС 3 ниво (статистички региони)				
НУТС 3 статистички региони 8 единици	број на населени места	население	површина (во км ²)	Густина на население (жители на км ²)
Пелагониски	344	238.136	4.719	50,5
Вардарски	174	133.180	3.346	39,8
Североисточен	193	172.787	2.306	74,9
Југозападен	288	219.741	3.280	67,0
Скопски	160	578.144	1.818	318,0
Југоисточен	188	171.416	2.741	62,5
Полошки	185	305.930	2.479	123,4
Источен	263	203.213	4.188	48,5
Извор: Државен завод за геодетски работи (за површината)				
Државен завод за статистика (за другите податоци)				

4. Дали на регионално ниво постојат некои тела надлежни за регионален развој?

На регионално ниво не постојат тела или институции кои се занимаваат со регионален развој. Според Законот за организација и работа на органите на државната управа (Службен Весник на Република Македонија, бр.58/00) постои Биро за развој на недоволно развиените подрачја, како орган во состав на Министерството за локална самоуправа. Бирото е имплементатор на мерките за поддршка и поттикнување на развојот на населените места во недоволно развиените подрачја на начин и по критериуми утврдени со Законот за поттикнување на развојот на стопански недоволно развиените подрачја (Службен Весник на Република Македонија, бр.2/94, 39/99). Недоволно развиените подрачја се определуваат со одлука на Владата на Република Македонија. Бирото ги распределува средствата издвоени со Буџетот

на Република Македонија (1%) и го контролира нивното користење според постапка утврдена со закон (види 21_II_3е).

Во рамките на министерствата (земјоделство, економија, транспорт и врски) постојат одделенија или агенции кои се занимаваат со развојни активности на одделни стопански дејности (области) кои меѓусебно не се вклопени во институционална рамка. Агенцијата за поттикнување на развојот на земјоделството на Р.Македонија има 6 регионални центри (Битола, Куманово, Тетово, Скопје, Струмица и Штип и 30 подрачни единици. Овие центри даваат консалтинг услуги, мониторинг и реализација на буџетски средства за развој на земјоделството. Агенцијата за поддршка на претприемништвото на Р.Македонија (Службен Весник на Република Македонија, бр.60/03) ја реализира Програмата на мерки и активности за поддршка на претприемништвото и создавање на конкурентност на малото стопанство, како и развој на институционална мрежа. Во определен број на општини постојат структури формирани преку различни проекти кои се во функција на локалниот економски развој. Овие проекти финансиски и технички се помогнати од меѓународните институции како што се Европската комисија, УНДП, ГТЗ, УСАИД и др. Така на пример, преку проектот Реформа на локалната самоуправа во Р.Македонија (LGRP) финансиран од УСАИД, формирани се 13 канцеларии за локален економски развој. Овие канцеларии ќе подготвуваат профил на своите општини, стратешки и акциони планови за економски развој. Преку ФАРЕ програмата финансирана од Европската комисија формирани се 5 регионални центри за поддршка на малите и средни претпријатија (Скопје, Битола, Куманово, Струмица и Велес), преку Британскиот фонд Know-how отворени се 3 агенции за поддршка на претпријатијата (ESA) и тоа во Охрид, Тетово и Гостивар. Во рамките на Швајцарската помош е отворена регионална агенција за развој на средни и мали претпријатија во регионот на Прилеп (ПРЕДА).

Единиците на локалната самоуправа (општините) се грижат за локалниот економски развој. Законот за локална самоуправа овозможува на единиците на локалната самоуправа да здружуваат средства и да формираат заеднички јавни служби заради остварување на своите надлежности.

Владата на Република Македонија на 01.11.2004 година усвои Информација за Правната и Институционална рамка за рамномерен регионален развој со предолг Акционен план со кој се предвидува:

- Изработка на Стратегија за Регионален Развој;
- Изготвување на Нацрт Закон за регионален развој;
- Формирање на административни структури за спроведување на политиката за регионален развој на НУТС III ниво;
- Формирање на институции за регионален развој ;
- Дефинирање на критериуми за мерење на нивото на развиеност.
- Обезбедување на Статистички податоци на НУТС III нивото;
- Изработка на Нацрт Национален развоен план;
- Изработка на Нацрт Регионални развојни планови;
- Обезбедување на Финансиски средства за оспособување и функционирање на регионалната политика;
- Воведување на инструменти за поттикнување на развојот и
- Развој на човекови ресурси. Потреба од кадар. Лоцирање на а) централни тела и б) регионални тела;
- Трансформација на Бирото за недоволно развиени подрачја;
- Обезбедување на Финансиска контрола при спроведувањето на регионалната политика;
- Обезбедување на конзистентност со законодавствата од областа на јавни набавки, конкуренција, државна помош, животна средина, финансиска контрола;

Со реализацијата на овој акционен план ќе се дефинираат носителите на регионалниот развој на национално и регионално ниво и ќе се направат проценки на можностите за кофинансирање со фондовите на ЕУ.

5. Кој тип на региони одговара на идното ниво НУТС II -политички, административен или поинаков регион (дефинирајте)?

Во Република Македонија не постојат политички, административни или поинакви региони на ниво НУТС II. Поради релативно малата површина на Република Македонија од 25.713 км² и број на жители од 2.022.547, нивото НУТС II се поклопува со нивото НУТС I (Република Македонија). Според Регулативата 1059/2003/ЕЗ во Република Македонија е можно воведување на 2 региони на ниво НУТС II (минимум 800.000 жители). Меѓутоа, воведувањето на НУТС II ниво не е во функција на реална и споредлива регионална статистика поради диспаратите на единиците кои би влегле во нивниот состав. Односно, доколку би се формирал НУТС II регион, кумулативните показатели за единиците од НУТС III кои би влегле во овој регион нема да претставуваат реална основа за водење на регионална политика. Од друга страна, природните, комуникациските и функционалните хетерогености на регионите од ниво НУТС III не овозможуваат воспоставување на НУТС II ниво на кое се решаваат одредени регионално-национални проблеми.

6. Кој тип на региони одговара на идното ниво НУТС III -политички, административен или поинаков регион (дефинирајте)?

Во Република Македонија на ниво НУТС III не постојат политички, административни или поинакви региони кои одговараат на ниво НУТС III (8 статистички региони). Статистичките податоци не се објавуваат на ова ниво, но постојат персонални и технички услови за нивна обработка.

7. Дали планирате да формирате НУТС I ниво статистичка поделба на вашата територија во согласност со Регулативата 1059/2003 на ЕЗ?

Со планираното усогласување на Одлуката за утврдување на номенклатурата на територијалните единици за статистика-НУТС (Службен Весник на Република Македонија, бр. 31/01) со Регулативата 1059/2003 на ЕЗ не е предвидена статистичка поделба на територијата на нашата земја на НУТС I ниво, туку е предвидена само една единица, на ниво на целата држава. Усогласувањата се однесуваат на локалните нивоа (НУТС 4 и НУТС 5).

8. На кое идно НУТС ниво се избираат претставници?

- а) Имаат ли овие претставници улога во постојните структури за регионален развој?**
б) Во кој облик?

Претставници во представничките тела во Република Македонија се избираат на:

- ниво на целата држава и
- на ниво на единиците на локалната самоуправа (општините и Градот Скопје како посебна единица на локалната самоуправа).

На нивото на државата, кое одговара на НУТС I и II ниво, се избираат пратениците во Собранието на Република Македонија, на општи, непосредни и слободни избори, со тајно гласање, за време од четири години. Начинот и условите за избор се уредени со Законот за избор на пратеници во Собранието на Република Македонија (Службен Весник на Република Македонија, бр. 42/02,46/04).

На нивото на општините како единици на локалната самоуправа, кое одговара на НУТС V ниво, се избираат членови на советите на општините и градоначалниците, на општи, непосредни и слободни избори, со тајно гласање, за време од четири години. Постапката и условите за избор на членовите на советите и на градоначалниците се утврдени со Законот за локалните избори (Службен Весник на Република Македонија, бр.45/04 – пречистен текст; 52/04).

На нивото на Градот Скопје како посебна единица на локалната самоуправа, кое не одговара на ниедно НУТС ниво, се избираат членови на Советот на Градот Скопје и градоначалник на градот Скопје, на општи, непосредни и слободни избори, со тајно гласање, за време од четири години. Постапката и условите за избор на членовите на Советот на Градот Скопје и на градоначалникот на Градот Скопје се утврдени со Законот за локалните избори (Службен Весник на Република Македонија, бр. 45/04 – пречистен текст; 52/04).

а) Имаат ли овие претставници улога во постојните структури за регионален развој?

Собранието на Република Македонија, како претставнички орган на граѓаните на Република Македонија е носител на законодавната власт. Во тој контекст, Собранието, во рамките на својата со Уставот утврдена обврска да се грижи за порамномерен просторен и регионален развој, е обврзано да донесе просторен план на државата, како долгорочен развоен документ, со кој се дефинира просторната организација на државата и концепциите на развојот на просторот во одделните сектори, како и условите за нивна реализација. Согласно Законот за локалната самоуправа ("Службен весник на РМ" бр.5/2002) општините треба да бидат благовремено и соодветно консултирани во постапката на изготвувањето на просторниот план на државата, на начин утврден со закон. Механизмите за консултација на општините при изготвувањето на просторниот план на државата се уште не се утврдени.

Советите на единиците на локалната самоуправа, како претставнички органи на граѓаните, во рамките на својата со закон утврдена обврска да се грижат за урбанистичкото и руралното планирање и за планирањето на локалниот економски развој, како и за развојот на своите со закон утврдени надлежности, донесуваат планови, утврдени со закон.

б) Во кој облик?

Пратеници во Собранието, во јуни 2004, го усвоија Просторниот план на Република Македонија 2004-2020 („Службен весник на РМ“ бр.39/04). Во планот особено внимание е посветено на регионалните и меѓурегионалните аспекти на развојот и намалувањето на регионалните диспропорции. Истовремено беше усвоен и Законот за спроведување на просторниот план на Република Македонија („Службен весник на РМ“ бр.39/04). Со законот е утврдено дека просторниот план се спроведува со изготвување и донесување на просторни планови на региони, просторни планови на подрачја од посебен интерес и просторни планови на општините и градот Скопје, како и со урбанистички планови и друга документација за планирање и уредување, предвидена со закон.

Како еден од законите предвидени во Оперативната програма за децентрализација на власта 2003-2004, во тек е изготвување нов Закон за просторно и урбанистичко планирање, со кој, меѓу другото, треба да се регулираат прашањата кои се однесуваат на постапката за изработка и донесување на сите видови просторни и урбанистички планови.

Конечниот облик на структурите за регионален развој и на улогата на претставниците во претставничките тела на ниво на државата и на ниво на единиците на локалната самоуправа се уште не е утврдена. Меѓутоа со усвојување на актите за рамномерен регионален развој, ќе се конституираат соодветни тела и ќе се дефинираат и надлежностите на претставниците на разните нивоа во државата.

9. Имаат ли општинските власти сопствени средства од локални даноци?

Да. Општинските власти имаат сопствени средства од локални даноци. Со "Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа" (Службен Весник на Република Македонија, бр. 61/2004) се пропишани сопствените извори на приходи во кои спаѓаат локалните даноци и локалните такси за кои висината на стапките и износот на таксите со одлука ги пропишува советот на општината во рамки утврдени со закон. Според одредбите на

овој закон општински даноци се данокот на имот, данокот на промет на недвижности и данокот на наследство и подароци и се уредени со Законот за даноците на имот кој е донесен од Собранието на РМ а ќе започне да се применува во 2005 година по одржувањето на локалните избори односно по конституирањето на советите на општините. Според одредбите на истиот закон општински такси се: комуналните такси и дел од административните такси и овие закони се донесени од Собранието на РМ а ќе започнат да се применуваат во 2005 година по одржувањето на локалните избори односно по конституирањето на советите на општините.

Законот за комунални такси (Службен Весник на Република Македонија, бр.61/2004) го уредува плаќањето на комунални такси што се плаќаат за користење на определени права, предмети и услуги од јавен интерес од локално значење од страна на правните и физичките лица кои вршат дејност и од граѓаните. Законот содржи одредби за предметот на оданочување, обврзник на комунална такса, определување на висината на комунална такса, ослободување од плаќање на комунални такси, утврдување и наплата на комуналната такса, надзор и казни одредби. Така сопствени средства се остваруваат и од комуналните такси (освен за кои е пропишано плаќање на данок на имот и користење и одржување на јавно осветлување) и тоа: за истакнување на фирма - назив на деловна просторија; користење на површини за подигање на шатори и друга слична привремена употреба; користење тротоари пред деловни простории за вршење стопанска дејност; истакнување на реклами, објави и огласи на јавни места; пуштање на музика во јавните локали; држење на предмети за игра во јавни локали; држење на витрини за изложување на стоки надвор од деловните згради; користење на простор за паркирање на патнички моторни возила, товарни моторни возила и нивните приколки и автобуси, што за таа цел ќе ги определи општината; користење на плоштадите и друг простор во градовите и другите населени места со цел за изложување предмети, приредување изложби и други забавни приредби за стопанска цел; користење на улиците со патнички, товарни моторни возила, автобуси, специјални возила и моторцикли.

Законот за административни такси (извршено изменување и дополнување (Службен Весник на Република Македонија, бр.61/2004), содржи и дел на одредби со кои се уредува плаќањето на административните такси за списите и дејствата во управните работи кај органите на општината и кај органите на Градот Скопје и тоа за акт за започнување на вршење на дејност, за акт со кој се одобруваат услови за градба, за акт со кој се одобрува изградба на градежни објекти, за технички преглед и издавање на акт за давање во употреба на градежни објекти.

Сопствени средства се остваруваат и од такса за привремен престој (туристичка такса) и надоместок за уредување на градежно земјиште и надоместок за урбанистичко и просторно планирање.

Собранието на РМ донесе пакет на закони (Закон за финансирање на единиците на локалната самоуправа (Службен Весник на Република Македонија, бр.61/2004), Закон за даноците на имот (Сл.весник бр.61/04), Закон за комуналните такси (Службен Весник на Република Македонија, бр.61/2004) и Закон за изменување и дополнување на Законот за административните такси (Службен Весник на Република Македонија, бр.61/2004) кои ги утврдуваат сопствените средства на општините, а кои ќе се применуваат по наредните локални избори, односно со конституирањето на советите на општините и изборот на градоначалниците. (Види 10_I_A_01).

10. Дали општинските власти имаат улога во:

- а) подготвување стратегии и програми за локален развој;**
- б) спроведување развојни стратегии и програми;**
- в) Започнување и селектирање проекти во контекст на програми финансирани од Владата или донатори;**
- г) Управување и/или следење проекти;**
- д) Спроведување национална политика за вработување и нејзино адаптирање на локалните потреби?**

Согласно со Законот за локална самоуправа (ЗЛС), (Службен Весник на Република Македонија, бр. 5/2002, општините, самостојно, во рамките на законот, ги уредуваат и вршат работите од јавен интерес од локално значење, утврдени со Законот за локална самоуправа или друг закон и се одговорни за нивното вршење. Во вршењето на своите надлежности општините можат меѓусебно да соработуваат. Во истата насока, согласно со истиот закон, општините располагаат со сопствени и други извори на финансирање и имаат право на стопанисување и располагање со сопственост на ствари, парични средства и права. Согласно со членот 22 од ЗЛС, општините, покрај другото, се надлежни и за работите на локалниот економски развој, и тоа за: планирање на локалниот економски развој, утврдување на развојните и структурните приоритети, водење на локалната економска политика, поддршка на развојот на малите и средните претпријатија и на претприемништвото на локално ниво и во тој контекст, учество во воспоставувањето на локална мрежа на институции и агенции и промовирање на партнерство.

а) и б) ЗЛС утврдува дека во рамките на спроведувањето на општинските надлежности, општинските органи донесуваат и спроведуваат статут, програми, планови и други прописи. За нивно подготвување е задолжена општинската администрација, со можност за ангажирање на надворешни стручни лица и институции. Понатаму, согласно со членот 8 од ЗЛС за плановите и програмите кои се од значење за развојот на општината, органите на општината, комисиите на советот и општинските јавни служби се должни без надоместок да ги информираат граѓаните, на начин утврден со статутот на општината.

Накратко, законската рамка им дава на општинските власти можност за подготвување, усвојување и спроведување на стратегиите за локален развој, но од друга страна им дава и слобода во одбирањето на начинот и методологијата како на тоа прашање ќе му пристапат и заради тоа состојбата во секоја општина може да биде различна. Ова подетално го уредуваат општинските власти во општинските статuti. Исклучок се ситуациите кога заради реализација на некои национални развојни планови и стратегии, можно е со закон да се задолжат и единиците на локалната самоуправа да изготват соодветни планови за нивната територија. Најважен таков пример е реализацијата на Просторниот план на Република Македонија, управувачки документ со карактер на интегрален развоен проект, за што во Законот за спроведување на Просторниот план на Република Македонија (Службен Весник на Република Македонија, бр. 39/2004) со членот 16 градот Скопје и сите општини се задолжуваат во определен рок да ги усогласат своите просторни планови со истиот, а тие што воопшто немаат, да отпочнат постапка за нивно донесување.

Во секој случај, веќе има одреден број на општини во Република Македонија што имаат донесено стратегија за развој и донесуваат годишни програми за развој. Многу често за овие активности се користат средства од донации. Во повеќе општини согласно нивните статuti основани се и функционираат и посебни комисии за развој при општинскиот совет (некаде во нивната работа во проширен состав се инволвирани и градоначалникот и надворешни стручни лица). Сепак, генерално ситуацијата е многу разнолика, зависно од статутите и од административните, финансиските капацитети и големината на секоја пооделна општина, кои до моментот доста варираат.

в) и г) Иако и за овој дел од прашањето не може да се даде унифициран одговор, може да се каже дека во Република Македонија постои праксата програмите за општините финансирани од средства на Владата или од страна на донаторите да се дистрибуираат на проекти што се поднесени како иницијатива од самите општински власти, согласно со тоа што тие го селектирале како приоритет. Зависно од типот на програмата (секторот, целите на програмата, износот на расположиви средства итн.), најчесто постојат воспоставени критериуми што укажуваат на тоа кои општини и/или кој вид на проекти се релевантни за таа соодветна програма, додека пак конкретниот предлог проект произлегува од општинските власти. Методологијата на селектирање на проекти што ќе се финансираат се разликува од програма до програма. Инволвираноста во управувањето и мониторингот на проектите исто така се разликува од програма во програма.

Програмите на Европската комисија во Република Македонија сеуште се управуваат по централизираниот систем, преку центарот на Европската агенција за реконструкција (ЕАР) во Скопје. Овој момент самиот по себе укажува дека менаџментот и мониторингот исто така се вршат од страна на ЕАР, во соработка со Владата на Република Македонија. Сепак и во една ваква констелација, со намера за постепено приближување кон начинот на управување со програмите до оној што е типичен за кохезионите и структурните фондови на ЕУ, во рамките на КАРДС Програмата за развој на локалната инфраструктура 2002-2003-2004 што се спроведува при Министерството за локална самоуправа, општинските власти се претставени во Управниот комитет на Програмата (кој покрај другото ја одобрува листата на проектите селектирани за финансирање врз база на јавен повик и претходно воспоставени критериуми), преку Здружението на единиците на локалната самоуправа (ЗЕЛС). Општинските власти од општините што добиле финансирање на проект, дополнително на редовниот мониторинг од страна на ЕАР и Владата, се должни да назначат свој технички претставник што од нивна страна ја следи имплементацијата на проектот. Комплементарно на ова, во рамките на истата програма се работи и на обуката на локалните власти и општинските службеници.

д) Националната политика и стратегија за вработување е утврдена во макроекономската политика, Националниот акционен план (НАП) и други проекти и програми. Овие акти се и во основите на стратегиите за локален економски развој и политиките за вработување на локално ниво. Врз основа на истите, а согласно политиката за вработување на ЕУ и НАП, можат да бидат подготвувани и имплементирани и територијални локални договори за вработување во рамки на кои се содржани и мерките во врска со вработувањето. Во оваа насока и досега се имплементирани конкретни проекти на локално ниво во функција на локалниот развој и зголемување на вработувањето.

11. Дали имате локални или регионални бироа за вработување во вашата земја? Дали локалните бироа за вработување имаат улога во:

- а) Спроведување на национална политика на пазарот на трудот;**
- б) Практична употреба на политиката на пазарот на трудот во справување со структурната невработеност;**
- в) Управување и/или следење проекти?**

Агенцијата за вработување на Република Македонија покрај Централната служба своите функции ги обавува и преку 30 локални центри за вработување. Центрите за вработување ги спроведуваат своите функции за подрачјето на една или повеќе општини. Поопширно види во Поглавје 13-Социјална Политика и вработување, оддел VI-A, прашање 3, (види 13_VI_A_03).

а) Спроведување на национална политика на пазарот на трудот

Центрите за вработување ја спроведуваат националната политика на пазарот на трудот со раководење, координација и следење од Централната канцеларија на Агенцијата за вработување на Република Македонија со седиште во Скопје.

б) Практична употреба на политиката на пазарот на трудот во справување со структурната невработеност

Центрите за вработување имаат активна улога во спроведувањето на практичната примена на политиката на пазарот на трудот во справување со структурната невработеност, низ спроведување активности за анализа на структурата на работната сила како и другите аспекти на локалниот пазар на труд и со планирање и спроведување на соодветни мерки според состојбите и потребите на истиот. Со оглед на состојбата според која голем дел од невработените лица се лица со ниски или несоодветни квалификации и вештини според барањата на пазарот на трудот, центрите за вработување реализираат активни мерки за вработување како што се советување за вработување и програми за подготовка за вработување односно програми за обука, преквалификација или доквалификација. Целта на овие програми за подготовка за вработување е да се приспособи работната сила кон реалните потреби на пазарот на трудот.

Со неодамнешните промени во законската регулатива, покрај досега најчесто применуваните форми на обуки за невработено лице за познат работодавец и обуки на лица прогласени за технолошки вишок, во наредниот период се планираат и нови видови као обука во фаза пред отпуштање, обука на работно место, краткорочни обуки за потреби на јавни работи и специјализиран вид на работно оспособување на инвалидните лица. Покрај обуките за занимање, тие ќе се вршат и на ниво на дополнителни вештини.

в) Управување и/или следење проекти?

Локалните центри за вработување, во координација со Централната канцеларија на Агенцијата за вработување и проектните канцеларии се активни учесници во повеќе проекти од сферата на вработувањето. Во најголем дел од проектите (како на пример во рамки на CARDS програмата реализирана преку МТСП или во донаторските проекти на USAID, UNDP, MRFP и др. или за потребите од работници за локалните бизниси итн.) тие учествуваат со обезбедување на релевантни информации од локалниот пазар на труд за потребите на проектите, во пружање помош при селекција на лицата од евиденцијата на невработените лица за учество во проектните активности, давање стручна помош во планирањето на одредени активности во рамките на проектите како што се на пример огласување на потреби од лица за обуки и вработување и друго. Центрите за вработување во проектите учествуваат во следењето на реализацијата на проектните активности како и во проценката на ефектите од истите.

12. Како административната реформа предвидена за 2004 влијае на регионите? Какво влијание има врз:

- i) регионалната поделба;**
- ii) Структурите за донесување одлуки;**
- iii) Структурите за спроведување?**

Во Република Македонија не постојат административно-територијални региони. Статистичките региони-НУТС на ниво 3 ќе бидат усогласени со новите граници на општините (НУТС 5 ниво) утврдени во Законот за територијална организација на локалната самоуправа во Република Македонија (Службен Весник на Република Македонија, бр. 55/04).

i) Ова усогласување нема да предизвика значајни промени на границите на статистичките региони. Единствени корекции на границите на статистичките региони ќе предизвика префрлувањето на населените места: селото Кафа од општина Осломеј (југозападен регион) во општина Гостивар (полошки регион), селата Могорче, Осој и Гари од општина Маврово-Ростуше (полошки регион) во Дебар (југозападен регион). Вкупниот број на населението во префрлените села од Полошкиот во Југозападниот регион изнесува 1805 жители .

ii и iii) Пакетот на закони за административната реформа за 2004 година не навлегува во прашањата на регионалниот развој и дефинирање на административни региони, односно не се уредуваат прашањата на структурите за донесување на одлуки на регионално ниво.

За пообемни информации околу промените во однос на општинските граници со новиот Закон за територијална организација на локалната самоуправа во Република Македонија, види одговор на прашањето P19 од Поглавието 30, оддел C, (Види I_C_19).

ПРЕГЛЕД НА ОПШТИНИТЕ ВО Р. МАКЕДОНИЈА (Сл.Весник на РМ, бр.55/04)						
Општини 1996		Општина која се спојува со градска општина		Општина која се спојува со рурална општина		Нови општини 2004
1	Арачиново					1 Арачиново
2	Берово					2 Берово
3	Битола					3 Битола
4	Бистрица	1	Бистрица			Бистрица
5	Кукуречани	2	Кукуречани			Кукуречани
6	Цапари	3	Цапари			Цапари
7	Новаци					4 Новаци
8	Бач			1	Бач	Бач
9	Старавина			2	Старавина	Старавина
10	Богданци					5 Богданци
11	Стар Дојран					6 Дојран
12	Боговиње					7 Боговиње
13	Камењане			3	Камењане	Камењане
14	Брвеница					8 Брвеница
15	Валандово					9 Валандово
16	Велес					10 Велес
17	Чашка					11 Чашка
18	Богомила			4	Богомила	Богомила
19	Извор			5	Извор	Извор
20	Виница					12 Виница
21	Блатец	4	Блатец			Блатец
22	Врапчиште					13 Врапчиште
23	Н. Полошко			6	Н. Полошко	Н. Полошко
24	Гевгелија					14 Гевгелија
25	Миравци	5	Миравци			Миравци
26	Гостивар					15 Гостивар
27	Г.Бањица	6	Г.Бањица			Г.Бањица
28	Србиново	7	Србиново			Србиново
29	Вруток	8	Вруток			Вруток
30	Чегране	9	Чегране			Чегране
31	Дебар					16 Дебар
32	Центар Жупа					17 Центар Жупа
33	Делчево					18 Делчево
34	Демир Хисар					19 Демир Хисар
35	Сопотница	10	Сопотница			Сопотница
36	Демир Капија					20 Демир Капија
37	Долнени					21 Долнени
38	Житоше			7	Житоше	Житоше
39	Желино					22 Желино
40	Илинден					23 Илинден
41	Јегуновце					24 Јегуновце
42	Вратница			8	Вратница	Вратница
43	Кавадарци					25 Кавадарци
44	Конопиште	11	Конопиште			Конопиште
45	Кичево					26 Кичево
46	Вранештица					27 Вранештица
47	Другово					28 Другово

48	Зајас					29	Зајас
49	Осломеј					30	Осломеј
50	Пласница					31	Пласница
51	Кочани					32	Кочани
52	Оризари	12	Оризари				Оризари
53	Зрновци					33	Зрновци
54	Чешиново					34	Чешиново
55	Облешево			9	Облешево		Облешево
56	Кратово					35	Кратово
57	Кр. Паланка					36	К. Паланка
58	Крушево					37	Крушево
59	Могила					38	Могила
60	Добрушево			10	Добрушево		Добрушево
61	Куманово					39	Куманово
62	Орашец	13	Орашец				Орашец
63	Ст.Нагоричане					40	Ст.Нагоричане
64	Клечевце			11	Клечевце		Клечевце
65	Липково					41	Липково
66	М. Каменица					42	М. Каменица
67	М. Брод					43	М. Брод
68	Самоков	14	Самоков				Самоков
69	Ростуше					44	Маврово-Ростуше
70	М. Анови			12	М. Анови		М. Анови
71	Неготино					45	Неготино
72	Ново Село					46	Ново Село
73	Босилово					47	Босилово
74	Охрид					48	Охрид
75	Косел	15	Косел				Косел
76	Белчишта					49	Дебарца
77	Мешеишта			13	Мешеишта		Мешеишта
78	Пехчево					50	Пехчево
79	Петровец					51	Петровец
80	Зелениково					52	Зелениково
81	Прилеп					53	Прилеп
82	Витолишта	16	Витолишта				Витолишта
83	Тополчани	17	Тополчани				Тополчани
84	Кривогаштани					54	Кривогаштани
85	Пробиштип					55	Пробиштип
86	Злетово	18	Злетово				Злетово
87	Радовиш					56	Радовиш
88	Подареш			14	Подареш		Подареш
89	Конче					57	Конче
90	Ранковце					58	Ранковце
91	Ресен					59	Ресен
92	Росоман					60	Росоман
93	Градско					61	Градско
94	Сопиште					62	Сопиште
95	Студеничани					63	Студеничани
96	Струга					64	Струга
97	Велешта	19	Велешта				Велешта

98	Делогожди	20	Делогожди				Делогожди
99	Лабуниште	21	Лабуниште				Лабуниште
100	Луково	22	Луково				Луково
101	Вевчани					65	Вевчани
102	Струмица					66	Струмица
103	Куклиш	23	Куклиш				Куклиш
104	Муртино	24	Муртино				Муртино
105	Василево					67	Василево
106	Свети Николе					68	Свети Николе
107	Лозово					69	Лозово
108	Теарце					70	Теарце
109	Тетово					71	Тетово
110	Шипковица	25	Шипковица				Шипковица
111	Џепчиште	26	Џепчиште				Џепчиште
112	Чучер Сандево					72	Чучер Сандево
113	Штип					73	Штип
114	Карбинци					74	Карбинци
						Општини во град Скопје	
115	Сарај					75	Сарај
116	Кондово	27	Кондово				Кондово
117	Гази Баба					76	Гази Баба
118	Ѓорче Петров					77	Ѓорче Петров
119	Карпош					78	Карпош
120	Центар					79	Центар
121	Шуто Оризари					80	Шуто Оризари
122	Кисела Вода					81	Кисела Вода
						82	Аеродром
123	Чаир					83	Чаир
						84	Бутел

II. ПРАВНА РАМКА ЗА РЕГИОНАЛНАТА ПОЛИТИКА

1. Дали вашата земја има закон за регионален развој? Ако нема, дали е предвиден таков закон? Ако е предвиден, во каква состојба е и во каква временска рамка ќе се донесе?

Во нашата држава не е донесен закон за регионален развој кој на комплексен начин ја уредува таа материја на целата територија на Република Македонија.

Меѓутоа, во Република Македонија во сила е Законот за поттикнување на развојот на стопански недоволно развиените подрачја (Службен весник на Република Македонија, бр. 2/94, 39/99) кој експлицитно ја регулира материјата за развој на овие подрачја и се однесува на 64% од територијата на државата.

Со цел да се обезбеди уредување на проблематиката на регионалниот развој на единствен начин за целата територија на државата, и воспоставување на механизми за политика на регионалниот развој, Владата на Република Македонија на својата Дваесет и осма седница оддржана на 01.11.2004 година донесе Заклучок да се отпочне со активности за подготовка на

правна и институционална рамка за рамномерен регионален развој и усвои Информација за Правната и Институционална рамка за рамномерен регионален развој со предлог Акционен план за активности кои треба да се превземат во наредниот период. Согласно оваа информација, Нацрт законот за Регионален развој треба да се подготви во текот на IV квартал на 2005 година. Моментално се дефинирани активностите за создавање на правно-институционалната рамка.

Види (21_Прилог_05) : Резиме - Концепт за правна и институционална рамка за Рамномерен Регионален Развој.

2. Молиме доставете листа на сите директно релевантни прописи.

Покрај Законот за поттикнување на развојот на стопански недоволно развиените подрачја (Службен весник на Република Македонија бр. 2/94, 39/99), кој експлицитно го регулира развојот на подрачјата кои заостануваат, постојат и други закони кои на директен начин или индиректно се релевантни за регионалниот развој

а) Легислатива која го определува составот и организацијата на единиците на локалната самоуправа:

- Уставот на Република Македонија (Службен Весник на Република Македонија, бр.52/91)
- Законот за организација на органите на управата (Службен Весник на Република Македонија, бр.58/00)
- Законот за локалната самоуправа (Службен Весник на Република Македонија, бр.5/2002)
- Законот за територијална организација на локалната самоуправа во Република Македонија (Службен Весник на Република Македонија, бр.55/04)
- Законот за Градот Скопје (Службен Весник на Република Македонија, бр.55/04)
- Законот за локалните избори (Службен Весник на Република Македонија, бр. 60/04)

б) Закони кои го регулираат финансирањето на единиците на локалната самоуправа и државната помош:

- Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа (Службен Весник на Република Македонија, бр.61/2004)
- Закон за даноците на имот (Службен Весник на Република Македонија, бр.61/04)
- Закон за данокот за додадена вредност (Службен Весник на Република Македонија, бр. 44/99, 19/04 “)
- Законот за буџетите (Службен Весник на Република Македонија, бр.79/93, 3/94, 71/96, 46/00,11/01, 93/01, 46/02, 61/02, 24/03 и 85/03)
- Законот за државна помош (Службен Весник на Република Македонија, бр.24/03)
- Одлука за критериумите, висината, условите и начинот на користење на средствата за поттикнување на развојот на стопански недоволно развиените подрачја (Службен Весник на Република Македонија,бр. 67/99)
- Закон за комуналните такси (Службен Весник на Република Македонија, бр.61/2004)
- Закон за изменување и дополнување на Законот за административните такси (Службен Весник на Република Македонија, бр.61/2004)

в) Легислатива која го уредува просторното планирање на национално и локално ниво и ги утврдува стопански недоволно развиените подрачја:

- Законот за просторно и урбанистичко планирање (Службен Весник на Република Македонија,бр. 4/96, 8/96,5/97,28/97,18/99, 76/99,53/01,45/02)
- Просторен план на РМ (Службен Весник на Република Македонија,бр. 39/04)
- Одлука за утврдување на стопански недоволно развиените подрачја во Република Македонија во периодот од 2003 до 2007 година (Службен Весник на Република Македонија,бр. 28/03 и 2/04)

3. Молиме одговорете на следниве прашања што се однесуваат на прописите за регионален развој. Ако е одговорот потврден, посочете кој закон или владина одлука е применлива:

- а) Дали законите определуваат една административна единица или субјект одговорен за координација на национално ниво? Кој е тој субјект? Каков е неговиот состав?**
- б) Дали вашите закони определуваат одредена единица, група или субјект одговорен за донесување одлуки на национално ниво? Кој е тој субјект?**
- в) Дали вашите закони определуваат одредена единица, група која функционира како секретаријат кој ги подготвува одлуките?**
- г) Дали вашите закони определуваат други одговорни административни единици.**
- д) Дали вашите закони определуваат процедури за донесување на одлуки?**
- ѓ) Дали законите определуваат административна единица или субјект на национално ниво надлежно за спроведување / управување и надзор на програмите / проектите.**
- е) Дали законите определуваат група, совет, единица или друг субјект надлежни за одлучување на регионално ниво.**
- ж) Дали членовите на тој субјект се специфицирани со законот. Дали тие се назначени политички или технички?**
- з) Дали вашите закони определуваат одредена единица, група која функционира како секретаријат кој ги подготвува одлуките?**
- с) Дали законите определуваат административна единица или субјект на регионално ниво надлежно за спроведување и надзор на програмите/проектите? Кои се тие?**
- и) Дали е тој субјект независен од централното ниво или од субјектот кој одлучува? Во спротивно, на кој начин се поврзани?**

Како што веќе беше образложено во Република Македонија не постои закон кој на единствен и комплексен начин ја регулира материјата за регионалниот развој, туку во сила е Законот за поттикнување на развојот на стопански недоволно развиените подрачја (Службен весник на Република Македонија, бр. 2/94, 39/99), кој експлицитно (изрично) - сегментарно ги уредува прашањата на регионалниот развој. Неговиот опфат го уредува прашањето за развојот на 64% од вкупната површина на државата, 68% од вкупниот број на населени места во РМ и 22% од вкупното население во Републиката. Од тие причини, цениме дека е потребно да ја елаборираме политиката на регионалниот развој која се спроведува според овој закон и со него поврзаните одлуки на Владата на Република Македонија.

Заради присутните разлики во степенот на развојот, во напорите за обезбедување на порамномерен и одржлив развој на одделни делови на земјата, во Република Македонија се води политика на поттикнување на развојот на стопански недоволно развиените подрачја која се заснова врз пазарни принципи. Во рамките на таа политика посебно се поддржува развојот преку создавање на услови за подобрување на квалитетот на животот и за извршување на стопанска активност, а пред се преку развојот на руралните центри, помош за изградба на стопанска и нестопанска инфраструктура, развој на земјоделството, особено сточарската гранка, како и развој на мали бизниси во индустријата и услугите.

Во Законот за поттикнување на развојот на стопанско недоволно развиените подрачја утврдено е мерките за поттикнување на развојот на стопански недоволно развиените подрачја да се спроведуваат преку Бирото за стопански недоволно развиени подрачја, како орган во состав на Министерството за локална самоуправа, со својство на правно лице. Владата на РМ со посебна одлука ги утврдува стопански недоволно развиените подрачја во Република Македонија за одреден четиригодишен период. Во периодот 2003-2007 опфатени се вкупно 1092 населени места и тоа: ридско-планински подрачја 500 населени места, погранични подрачја 157 населени места, изразито неразвиени подрачја 319 населени места и 116 населени места се утврдени за рурални центри. Бројот на населените места во стопански недоволно развиените подрачја претставува 68% од вкупниот број на населени места во Република Македонија (1700). Вкупниот број на население во стопански недоволно развиените подрачја изнесува 427.382 жители и тоа во: ридско-планински подрачја 109.726 жители, погранични подрачја 61.049 жители, изразито неразвиени подрачја 99.260 жители и во

руралните центри 197.337 жители, што претставува 22% во однос на вкупниот број на население во РМ. Стопански недоволно развиените подрачја опфаќаат територија од 16.425,0 км² што претставува 64% од вкупната површина на РМ. Иако со мерките на политиката за поттикнување на развојот на стопански недоволно развиените подрачја се стреми да се запрат или ублажат миграционите процеси, во овие подрачја миграционите движења село-град се особено изразени. На овие простори се среќаваат скоро целосно напуштени подрачја без жители (Мариово, Азот, Козјачијата, Копачијата) или голем број на населени места во кои живее малубројно, претежно старечко население.

За поттикнување на развојот на стопански недоволно развиените подрачја, во Законот за поттикнување на развојот на стопански недоволно развиените подрачја утврдено е секоја година од Буџетот на Република Македонија да се обезбедуваат средства во износ од 1% од бруто домашниот производ.

И покрај ваквата законска одредба, во периодот на функционирањето на Бирото не се обезбедени средства еквивалентни на законски утврдениот процент. Во суштина, буџетските средства за таа намена на годишно ниво варираат од 0,01 – 0,30 од БДП.

Покрај овој основен извор на средства, за поттикнување на развојот на стопански недоволно развиените подрачја со Законот се утврдени можности за ангажирање на средства од други извори што би се оствариле од: дивиденди од акциите и уделите кои би биле купени од средствата за поттикнување на развојот на овие подрачја а чиј имател е Република Македонија; продажбата на овие акции и удели; дел од приходите што државата би ги остварила од концесии и други.

За поддршка на развојот на стопански недоволно развиените подрачја може да се насочи наменски добиена кредитна линија од странство, а средствата остварени по овој основ да се реализираат преку овластени банки во земјата.

Намените за користење на средствата за поттикнување на развојот на стопански недоволно развиените подрачја се утврдени со Одлуката за критериумите, висината, условите и начинот на користење на средствата за поттикнување на развојот на стопански недоволно развиените подрачја (Службен Весник на Република Македонија, бр.67/99)

Корисници на средствата од Бирото можат да бидат физички и правни лица на територијата на Република Македонија кои ќе реализираат инвестициони проекти и други намени во населените места од стопански недоволно развиените подрачја. Сите тие можат да поднесат барања со потребната документација до Бирото за стопански недоволно развиени подрачја.

а) Дали законите определуваат една административна единица или субјект одговорен за координација на национално ниво? Кој е тој е тој субјект? Каков е неговиот состав?

Во согласност со претходно наведеното дека во Република Македонија не е донесен закон кој на комплексен начин ја регулира проблематиката на регионалниот развој, постојната правна рамка, со Законот за организација и работа на органите на државната управа (Службен Весник на Република Македонија, бр.58/2000), за Министерството за локална самоуправа утврдува надлежност да го предлага системот, политиката, мерките и инструментите за остварување на порамномерен регионален развој и за поттикнување на развојот на стопански недоволно развиените подрачја.

Со истиот закон е утврдена организациона единица - орган во состав Биро за стопански недоволно развиени подрачја, чија законска надлежност е да ги спроведува мерките за поттикнување на развојот на стопански недоволно развиените подрачја.

Во рамките на Министерството се востановени четири сектори, од кои во Секторот за финансирање и развој на општините се извршува надлежноста за предлагање на политиката

за остварување на порамномерен регионален развој и развој на стопански недоволно развиените подрачја.

Бирото за стопански недоволно развиени подрачја ги спроведува мерките за остварување порамномерен регионален развој преку два сектора и тоа Секторот за индиректни мерки и Секторот за реализација на проекти.

б) Дали вашите закони определуваат одредена единица, група или субјект одговорен за донесување одлуки на национално ниво? Кој е тој субјект?

Во согласност со постојната правна рамка, Владата на Република Македонија е надлежна да донесува одлуки од економската и развојната политика, да го поттикнува економскиот напредок и остварувањето на порамномерен просторен и регионален развој и побрз развој на стопански недоволно развиените подрачја.

Оваа надлежност на Владата на Република Македонија е утврдена со Законот за Владата (Службен Весник на Република Македонија, бр.58/2000)

Меѓутоа, на донесувањето на одлуката и претходи постапка која е утврдена во Законот за поттикнување на развојот на стопански недоволно развиените подрачја.

Според одредбите од наведениот закон, иницијативите за реализација на одредени инвестициони зафати од инфраструктурата од локален јавен интерес и за други намени потекнуваат од единиците на локалната самоуправа. Откако на локално ниво, во рамките на органите на единиците на локалната самоуправа ќе се утврдат приоритетните развојни потреби како што се инвестициите од доменот на локалната инфраструктура и други потреби, локалното ниво на власта доставува иницијатива до Бирото за стопански недоволно развиени подрачја за обезбедување финансиска поддршка заради нивна реализација. Во натамошна фаза, доставените иницијативи се разгледуваат во рамките на Бирото, тие се систематизираат и класифицираат според намената и приоритетноста и финално се преточуваат во годишна Програма за реализација на активностите, која во последователна постапка е предмет на одобрување од Владата на Република Македонија. Годишната програма за реализација на активностите ја изготвува и доставува до Владата на Република Македонија за усвојување Министерството за локална самоуправа.

в) Дали вашите закони определуваат одредена единица, група која функционира како секретаријат кој ги подготвува одлуките?

Постојната правна рамка за Министерството за локална самоуправа ја утврдува надлежноста да ги подготвува и предлага одлуките поврзани со Законот за поттикнување на развојот на стопански недоволно развиените подрачја.

За остварување на таа законска надлежност, Министерството за локална самоуправа реализира еден циклус на комуникација со локалното ниво на власта, што се состои од прибирање и разгледување на иницијативите доставени од единиците на локалната самоуправа или од месните заедници. Министерството во натамошната фаза на комуникација, врши увид на лице место во однос на географската или економската положба на одредена општина, било да се работи за рурален центар или друг вид населено место. Врз основа на констатираните факти и економски показатели, во рамките на министерството се утврдува листата на подрачја кои ги задоволуваат законските критериуми за да бидат определени како стопански недоволно развиени во период од четири години. Откако ќе ја дефинира, Министерството за локална самоуправа ја поднесува листата на одобрување до Владата на Република Македонија.

Според тоа, може да се прифати дека Министерството за локална самоуправа, во соработка со единиците на локалната самоуправа, дејствува како Секретаријат кој ги подготвува одлуките од доменот на поттикнување на развојот на стопански недоволно развиените подрачја.

Исто така со Законот за поттикнување на развојот на стопански недоволно развиените подрачја е утврдено дека одобрувањето на средствата за неповратно финансирање покрупни објекти од стопанската инфраструктура и за учество во трајниот влог во финансирањето на одделни инвестициски проекти од стопанството се формира Комисија чија задача е да достави мислење до Бирото за доделување на тие средства. Бирото донесува одлука за финансирање откако ќе добие позитивно мислење од Комисијата.

Комисијата се формира во рамките на Бирото за стопански недоволно развиени подрачја и е составена од 5 члена кои ги именува Владата на РМ, како претставници на соодветни релевантни министерства.

г) Дали вашите закони определуваат други одговорни административни единици.

Надоврзувајќи се на одговорот на претходното потпрашање, истакнуваме дека покрај Министерството за локална самоуправа, Бирото за стопански недоволно развиените подрачја, како орган во состав на министерството, има со закон доделена надлежност да ги спроведува мерките поврзани за развојот на стопански недоволно развиените подрачја. Оваа надлежност на Бирото е регулирана со Законот за организација и работа на органите на државната управа и со Законот за поттикнување на развојот на стопански недоволно развиените подрачја.

Во тој контекст, Бирото за стопански недоволно развиени подрачја донесува одлуки за финансирање на проекти по различни намени.

Меѓутоа, постои солидна правна основа единиците на локалната самоуправа да извршуваат задачи во функција на остварувањето на целите за постигнување балансиран и оддржлив регионален развој. Според Законот за локалната самоуправа (Службен Весник на Република Македонија, бр.5/02) за единиците на локалната самоуправа е утврдено во рамките на своите наележности да извршуваат функции од локалниот економски развој што подразбира да го планираат локалниот економски развој, да ги утврдуваат развојните и структурни приоритети, да ја водат локалната економска политика, да даваат поддршка на развојот на малите и средните претпријатија и да учествуваат во востановувањето и развојот на локалната мрежа на институции и агенции и промовирање на партнерството. Истиот закон за единиците на локалната самоуправа утврдува дека тие можат меѓусебно да соработуваат заради остварување на заеднички интереси и вршење на заеднички работи од нивна надлежност. Општините можат да здружуваат средства и да формираат заеднички служби или заеднички административни тела во одредени области, во согласност со закон, па според тоа и во областа поврзана со регионалниот развој.

Во таа смисла, за единиците на локалната самоуправа е дадена суштествена надлежност во функција на промовирање на партнерствата на локално ниво и ендегениот развој, што подразбира дека иницијативите треба да доаѓаат од долу – нагоре, и на таа основа да се фундаира изградбата на новата регионална економска политика во Република Македонија.

д) Дали вашите закони определуваат процедури за донесување на одлуки?

Процедурите за донесување на одлуки се утврдени со Законот за општа управна постапка (Службен лист на СФРЈ бр.52/56, 10/56, 4/77, 11/78, 9/86, и (Службен Весник на Република Македонија, бр. 44/02) и Законот за организација и работа на органите на државната управа (Службен Весник на Република Македонија, бр. 58/00), и Законот за јавни набавки (Службен Весник на Република Македонија, бр.19/04)

Одлуки за сите намени за користење на средствата се донесуваат во согласност со Законот за општа и управна постапка.

Во согласност со Законот за поттикнување на развојот на стопански недоволно развиените подрачја и Одлуките, средствата од Бирото се одобруваат во согласност со принципот на

доставување на проекти. Потенцијалните корисници, кои ги задоволуваат законските критериуми, ги доставуваат своите барања со придружната документација потребна за донесување на одлука и тоа главен проект, ревизија на главниот проект, согласности од надлежни министерства, докази за обезбедена финансиска конструкција и други документи. Барањата се разгледуваат во Секторот за реализација на проекти при што се врши објективизација на предложената пресметковна вредност од барателот. На таа основа се изготвува мислење за одобрување на барањето за интерна употреба во Бирото. Во исто време, за секој инвестиционен проект се врши увид на терен од претставници на Бирото. По спроведувањето на активностите директорот на Бирото издава решение за одобрување финансиски средства кои преставуваат учество во финансирањето на инфраструктурниот објект или друга намена за која претходно е добиено мислење од Комисијата (во потпрашање под ц). Бирото нема својство на инвеститор, единствено е учесник во финансирањето. Од тие причини инвеститорот, односно корисникот на средствата од Бирото самостојно ја спроведува постапката за јавна набавка според Законот за јавни набавки и донесува одлука за избор на најповолен понудувач. Во текот на севкупната реализација на проектот Бирото спроведува увид на лице место во фазите на изградбата а по целосното завршување на истиот и негов технички прием. Средствата ги исплатува врз основа на поднесена исплатна и друга потребна документација (времени и завршни ситуации, договори за цесии и др.). Доколку во текот на реализацијата на проектот се утврди ненеменско користење на средствата Бирото има законска можност да поведе постапка за враќање на ненаменски употребените средства со засметување на затезна камата.

ѓ) Дали законите определуваат административна единица или субјект на национално ниво надлежно за спроведување / управување и надзор на програмите / проектите.

Во согласност со Законот за поттикнување на развојот за стопански недоволно развиените подрачја, Бирото за стопански недоволно развиените подрачја е надлежно да ја спроведува постапката за спроведување на мерките од регионалниот развој. Во рамките на Бирото за стопански недоволно развиени подрачја се востановени два сектора.

Што се однесува до надзорот на програмите, Министерството за локална самоуправа го спроведува надзорот во првостепена постапка додека на национално ниво Владата на РМ го спроведува надзорот со одобрување на годишна Програма за реализација на задачите на Бирото. Законската рамка утврдува Програмата и Извештајот да се претресе од Комисијата за економски систем и тековна економска политика при Владата на Република Македонија, која дава мислење на Владата. Владата на Република Македонија има законска надлежност да ја одобри Програмата и Извештајот.

Економскиот совет на Владата на Република Македонија, како постојано консултативно тело исто така ги разгледува Програмата и Извештајот по барање на Владата на Република Македонија или по сопствена иницијатива и дава стручно мислење. Мислењето на Економскиот совет не е обврзувачко.

Извештајот за остварување на програмата за реализација на задачите на Бирото за стопански недоволно развиени подрачја се доставува до пратениците во Собранието на Република Македонија заради запознавање. Во претходна постапка, Извештајот го разгледува Комисијата за макроекономска политика и развој при Собранието на Република Македонија.

е) Дали законите определуваат група, совет, единица или друг субјект надлежни за одлучување на регионално ниво.

Во согласност со постојната правна рамка според која не е донесен комплексен закон за регионален развој, па соодветно во Република Македонија нема регулатива со која е определена група, совет, единица или друг субјект надлежни за одлучување на регионално ниво од доменот на регионалниот развој.

Меѓутоа, системскиот Закон за локалната самоуправа утврдува значителни надлежности за локалното ниво на власта определувајќи за нив функции од доменот на просторното и урбанистичкото планирање, изградба и оддржување на објекти од локалната инфраструктура, обезбедување на комунални услуги за граѓаните, локалниот економски развој, управување, развој и оддржување на установи од општествениот сектор како што се образованието, културата и социјалната заштита. Дејностите што и припаѓаат на сферата на општествениот сектор, единиците на локалната самоуправа ќе започнат да ги извршуваат почнувајќи од 2005 година.

Што се однесува до надлежностите што потпаѓаат под традиционалните или надлежностите од економскиот домен, единиците на локалната самоуправа ги уредуваат со донесување на програми, како што е на пример програмата за уредување на градежното земјиште, програмата на фондот за патишта и др. Сите програми во фазата на подготовка на општинските буџети се интегрираат во предлог буџетската пресметка и заедно со планираните средства на советот, градоначалникот и општинската администрација, се доставуваат на разгледување до претставничкото тело односно до Советот на општината. Во законски определените рокови за разгледување и дискусија на предложената буџетска пресметка, избраните претставници од локалниот совет донесуваат одлука за приоритетите за наредната фискална година, со актот за донесување на Буџетот на општината, во согласност со Законот за буџетите (Службен Весник на Република Македонија, бр. 79/93, 03/94, 71/96, 46/00, 11/01, 93/01, 46/02, 24/03 и 85/03). Во наредниот период, во кој треба да стапи во сила Законот за финансирање на општините, се очекува да се унапреди програмското буџетирање и да се отиде чекор напред кон стратешкото планирање во општините.

Според тоа, може да се прифати дека на локално, општинско ниво на власта, избраните претставници во советот на општина се надлежни да донесуваат одлуки за развојот во рамките на нивните, со закон определени компетенции.

Меѓутоа, постои солидна правна основа дадена во Законот за локалната самоуправа преку институцијата меѓуопштинска соработка да се востановат такви тела на регионално – планско ниво во функција на донесување одлуки од доменот на планирање и спроведување политика за регионален развој.

Што се однесува на општините кои ги задоволуваат критериумите да бидат поддржани од Бирото за стопански недоволно развиените подрачја, откако ќе ги утврдат своите приоритети со донесувањето на локалните буџети, за реализација на своите програми тие поднесуваат соодветно иницијатива до овој државен орган. Постапката за избор за обезбедување финансиска поддршка од Бирото за стопански недоволно подрачја е елаборирана во претходните одговори..

ж) Дали членовите на тој субјект се специфицирани со законот. Дали тие се назначени политички или технички?

Аналогно на одговорот под г), дека во Република Македонија нема законска рамка за комплексен регионален развој, па според тоа на регионално ниво нема тела или групи кои донесуваат одлуки, така да не можеме да дискутираме за составот на таквиот вид на тела или групи.

Меѓутоа, во согласност со Законот за локалната самоуправа, на локалното ниво на власта се остваруваат надлежности во функција на развојот на дадената територија. Разните програми за развој, според Законот за буџетите се интегрираат во единствен буџет кој го донесува советот на општината. Бројот на членовите во општинскиот совет зависи од големината на општината, односно тој е утврден со системскиот Закон за локалната самоуправа. Законот за локалните избори (Службен Весник на Република Македонија, бр. 60/04) ги утврдува критериумите и постапката за избор на членови во советот на општината, на слободни непосредни избори.

з) Дали вашите закони определуваат одредена единица, група која функционира како секретаријат кој ги подготвува одлуките?

Во согласност со претходно изнесеното дека во Република Македонија нема закон кој комплексно го регулира регионалниот развој на целата територија на државата додека регионалната политика се спроведува преку мерки за поттикнување на развојот на стопански недоволно развиените подрачја кои опфаќаат 64% од државната територија, на регионално ниво законот не определува тела надлежни за донесување одлуки, па според тоа со закон не се определени адекватно единици или групи кои подготвуваат одлуки, освен на национално ниво.

На општинското, локалното ниво на власта, разните програми поврзани со изградбата на локалната инфраструктура, и други утврдени програми во функција на развојот, се подготвуваат во рамките на општинската администрација на единиците на локалната самоуправа. Во таа смисла можеме да прифатиме дека тие функционираат како секретаријат кој ги подготвува одлуките што се донесуваат од советот на општината.

Што се однесува до подготовката на техничката документација за изградба на инфраструктурен објект од локален јавен интерес, нив најчесто ги изготвуваат специјализирани проектантски бироа по спроведена нарачка од општината.

с) Дали законите определуваат административна единица или субјект на регионално ниво надлежно за спроведување и надзор на програмите/проектите? Кои се тие?

Според постојната правна рамка, во Република Македонија не е донесен закон кој на единствен начин ја регулира проблематиката за регионалниот развој и според тоа нема административна единица или субјект належајќи за спроведување на програмите/проектите на регионално ниво.

Меѓутоа, кога станува збор за локалното ниво на власта, откако претставничкото тело ќе го донесе буџетот на општината за дадената фискална година, во согласност со Законот за локалната самоуправа, градоначалникот на општината е надлежен орган за неговото извршување. Бидејќи преку буџетот се реализираат политиките, во согласност со постојната правна рамка, градоначалникот на општината е надлежен орган за нивното извршување. Меѓутоа поедини општини одредени програми за развој ги реализираат преку јавните комунални претпријатија кои тие ги основале, и во тој случај наведениот правен субјект е надлежен за реализација на конкретната програма. На крајот на буџетската година се подготвува завршна сметка на буџетот на општината, во кој се интегрирани разните програми, вклучувајќи ги и програмите кои се реализираат од јавните служби кои ги основала општината и се поднесува на советот на разгледување и усвојување. Во таа смисла, советот на општината врши надзор над спроведувањето на програмите и донесува одлука за усвојување/неусвојување на завршната сметка на буџетот на општината. Доколку одредени програми се финансирани од Буџетот на Републиката, како капитални грантови, во тој случај надлежниот орган на државната управа спроведува надзор над наменското користење на трансферираните финансиски средства. Надзорот на општите акти кои ги донесува општината се спроведува во согласност со Законот за локалната самоуправа, во кој е наведено дека Министерството за локална самоуправа го врши надзорот над законитоста на прописите на општината. Доколку општиот пропис на општината не е во согласност со Уставот и со законот, Министерството за локална самоуправа може да донесе решение за запирање на примената на прописот, со образложение за причините за запирањето. Ова решение се објавува во Службениот весник на Република Македонија. Доколку општината во, со закон утврдените рокови не го усогласи запрениот пропис со Уставот и со законот, во тој случај Министерството за локална самоуправа запрениот пропис ќе го оспори пред Уставниот суд на Република Македонија.

и) Дали е тој субјект независен од централното ниво или од субјектот кој одлучува? Во спротивно, на кој начин се поврзани?

Соодветно на претходниот одговор, дека во Република Македонија нема единствен законски акт кој комплексно ја регулира проблематиката на регионалниот развој, па според тоа на регионално ниво не е востановен субјект кој ги спроведува и врши надзор врз програмите.

На локалното ниво на власта, извршните тела (градоначалникот на општината) кои се надлежни за извршувањето на буџетот на општината, и во тие рамки и за спроведувањето на програмите/ проектите за развој, се независни од централното ниво на власта во рамките на своите надлежности дадени со закон. Надзор над спроведувањето на одредени програми/проекти од страна на централното ниво на власта, се спроведува во оние случаи кога тие се финансиски поддржани со наменски средства од Буџетот на Републиката.

4. Дали вашите закони специфицираат национален буџет за регионална политика и/или за политика на пазар на трудот? Во кој облик и на кое ниво?

Законите на Република Македонија не специфицираат национален буџет за регионална политика и за политика на пазарот на труд, но финансирањето на регионалната политика и политиката на пазарот на труд се реализира преку соодветни програми кај ресорните министерства и останатите органи на државната управа. Имено во рамки на Буџетот на Република Македонија се обезбедуваат средства за овие политики и тоа за:

- развојот на стопански недоволно развиените подрачја се обезбедуваат средства за стопанска и нестопанска инфраструктура, поддршка на проекти за развој во индустријата земјоделството и туризмот, премии за отварање на нови работни места во мали индустриски капацитети и обука на кадри во овие подрачја;
- изградба на водоводни и фекални системи и пречистителни станици во Единиците на Локалната Самоурава (ЕЛС);
- електрификација на рурални подрачја;
- локална патна инфраструктура;
- изградба на депонии;
- поддршка на проекти за мали и средни претпријатија;
- техничка поддршка за проекти од областа на енергетиката;
- програма за поттикнување на вработувањето, согласно која се обезбедуваат средства за рефундирање на законските придонеси при новите вработувања;
- вработување на инвалидизирани лица и
- преквалификација и обука на невработени лица.

5. Дали вашите закони определуваат поделба на буџетот за регионална политика и/или за политика на пазар на трудот меѓу централното ниво и другите нивоа на Владата?

Нормативно решение за прецизна поделба на буџетирањето на регионалната политика и политиката на пазарот на трудот меѓу централно ниво и другите нивоа на власт не постои, но согласно Законот за Буџет ("Службен весник на Република Македонија" 79/93; 03/94; 71/96; 46/00; 11/01; 93/01; 46/02; 24/03 и 85/03); Законот за извршување на буџет ("Службен весник на Република Македонија" 85/03); и Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа (Службен Весник на Република Македонија, бр. 61/2004) се обезбедуваат услови за финансирање на овие политики како на централно така и на локално ниво, односно финансирањето на вакви проекти преку соодветни програми се прикажуваат во Буџетот на Република Македонија и Буџетите на ЕЛС. Финансирањето на наведените политики е согласно постојните законски решенија за регионална политика и пазар на труд.

Воедно, согласно Информација за Правна и Институционална рамка за рамномерен регионален развој со предолг Акционен план усвоена на седница на Владата на РМ на 01.11.2004, по конституирањето на соодветни административни структури за регионален развој и согласно планираниот Законот за регионален развој, се планира дека ќе бидат

обезбедени законски и структурни предуслови за прецизно определување на фондовите во буџетот за потребите на регионалната политика, и/или на политиката на Пазар на трудот.

6. Кои приспособувања се неопходни во вашата законска рамка за да се усогласат идните активности (кои ќе бидат финансирани од Структурните и Кохезионите фондови) со следните политики и прописи на Заедницата:

а) Прописи за конкуренција;

б) Прописи за доделување проекти по пат на јавен тендер;

в) Прописи за заштита и подобрување на животната средина

г) Прописи за укинување на нееднаквостите и промовирање на еднаквост меѓу мажите и жените?

а) Прописи за конкуренција

Детални информации за усогласеноста на прописите на Република Македонија во областа на конкуренцијата на пазарот со релевантната легислатива на ЕУ и со плановите за нивното натамошно усогласување, се дадени во поглавје 06-Политика на конкуренција- оддел I Антитруст. (Види 06_I).

б) Прописи за доделување проекти по пат на јавен тендер

Детални информации за усогласеноста на прописите на Република Македонија на подрачјето на јавните набавки со релевантната легислатива на ЕУ и со плановите за нивното натамошно усогласување, се дадени во поглавје 01-слободно движење на стоки, оддел V - јавни набавки. (Види 01_V).

в) Прописи за заштита и подобрување на животната средина

Во Република Македонија се изработени 5 закони од областа на животната средина, усогласени со релевантните директиви на Европската Унија и тоа: Законот за управување со отпад (Службен Весник на Република Македонија, бр. 68/2004); Законот за квалитет на амбиентниот воздух (Службен Весник на Република Македонија, бр. 67/2004); Законот за заштита на природата (Службен Весник на Република Македонија, бр. 67/2004); како и Предлог законот за животна средина и Предлог законот за води, кои се во втора фаза на нивно донесување. Во нив се определени роковите (согласно Спогодбата за стабилизација и асоцијација) за постапно и целосно имплементирање на обврските кои произлегуваат од транспонираниите директиви на ЕУ. Во согласност со НППЗ - Националната програма за приближување на законодавството проектирани се идните активности за транспонирање на останатите Директиви на ЕУ од областа на животната средина. Поопширно види во Поглавје 22. (Види 22).

г) Прописи за укинување на нееднаквостите и промовирање на еднаквост меѓу мажите и жените?

Пошироко за постоечките прописи од оваа област е дадено во Поглавје 13, прашања (Види 13_II_A_1; 13_II_A_2; 13_II_A_3; 13_II_A_4; 13_II_A_5; 13_II_A_6; 13_II_A_7; 13_II_A_8 и 13_II_A_9).

7. Кои приспособувања се потребни во вашата законска рамка за да се овозможи повеќегодишно планирање на буџетските средства со цел да се обезбеди национално кофинансирање на Структурните и Кохезионите фондови?

Хармонизацијата на законската регулатива со релевантната регулатива на ЕУ се одвива на повеќе нивоа, заради обезбедување на повеќегодишното планирање на буџетските средства во функција на обезбедување на сопствени средства за кофинансирање на структурните и кохезиони фондови.

За таа цел во фаза на подготовка е новиот закон за Буџет кој ќе овозможи да се имплементираат одредби согласно кои ќе се регулира донесувањето на среднорочен развоен план, фискалната стратегија и повеќегодишно (три годишно) планирање на буџетските средства. Во овој момент националното кофинансирање се обезбедува во рамки на буџетскиот процес за подготовка на буџетот за секоја наредна година. Имено по донесувањето на Фискалната стратегија во која се утврдени среднорочните проекции на приходите и расходите, како и максималните износи на расходи по поделни буџетски корисници се доставуваат предлог буџетските пресметки во кои буџетските корисници ги наведуваат потребите за финансиски средства и национално кофинансирање. Согласно определбата за членство во ЕУ во Законот за буџети како основен Закон кој го регулира управувањето со јавните финансии ќе се имплементираат одредби со кои ќе се регулираат законските претпоставки за користење на странски финансиски средства и обезбедување на национално кофинансирање.

Покрај ова, согласно информацијата за Правна и Институционална рамка за рамномерен регионален развој со предлог Акционен план усвоена на седница на Владата на РМ на 01.11.2004, до крајот на 2005 година се планира подготовка и на нацрт Закон за регионален развој. De facto, овие законски определби за рамномерен регионален развој експлицитно ќе го дефинираат потребното ниво на кохезиони и структурни промени ќе бидат внесени во Законот за буџети.

8. Постојат ли некакви одредби во Државниот буџет со кои се овозможува пренос на буџетски средства со национално кофинансирање меѓу програми, фондови и години?

а) доколку постојат, опишете ги

б) ако не постојат, дали постојат планови да се воведат такви одредби?

а) Со донесување на Буџетот на Република Македонија, секоја година, во буџетот на Министерство за транспорт и врски се алоцира определен износ на средства, како учество на Републиката за изградба на водоводи и третман на отпадни води за населените места во единиците на локална самоуправа, без обврска за враќање.

Врз основа на алоцираните средства, Министерството за транспорт и врски, објавува Оглас во дневниот печат за доставување на предлог- проекти за изградба на водоводи и фекални канализации и врз основа на направените проценки, Министерството за транспорт и врски изготвува и доставува до Владата на Република Македонија, Предлог - Одлука за распределба на средствата планирани за оваа намена, потоа Владата донесува конечна Одлука која се објавува во Службен весник на Република Македонија и се реализира).

Истовремено укажуваме дека, исплатата на средствата согласно донесените одлуки ја врши Министерството за транспорт и врски, како надлежен орган на државната управа, непосредно задолжен за успешна реализација на проектите за изградба на водоводи и фекални канализации во единиците на локалната самоуправа и исплатата се врши по претходно доставена и заверена комплетна исплатна документација за наменско користење на средствата од страна на единиците на локалната самоуправа.

Воедно во годишните буџети на буџетскиот корисник Биро за стопански недоволно развиени подрачја се издвојуваат средства од Буџетот на Република Македонија за стопански недоволно развиени подрачја и истите се користат врз основа на донесена годишна програма од Владата на Република Македонија во која се дефинира намената на средствата. Врз основа на донесената програма општините поднесуваат барања до Бирото со неопходната документација како и за намена на бараните средства. По поднесените барања одлучува комисија формирана од ресорни министерства (Министерство за животна средина и просторно планирање, Министерството за транспорт и врски и Министерство за економија) согласно изготвената листа на приоритети по одделни општини во рамки на планираната висина на средства за оваа намена во тековната буџетска година. Доколку во текот на годината, заради оправдани причини не дојде до реализација на средствата претходно планирани во Буџетот,

буџетскиот корисник може да изврши пренос на тие буџетски средства само по претходна согласност на Министерството за финансии.

Согласно постојната законска регулатива не постојат конкретни одредби за пренос на буџетски средства со национално кофинансирање меѓу години. Со Законот за буџетите (Службен Весник на Република Македонија, бр.79/93, 3/94, 71/96, 46/00,11/01, 93/01, 46/02, 61/02, 24/03 и 85/03) се утврдени условите под кои може да се врши пренос на буџетски средства меѓу програми во текот на една година.

Со цел да осигура пренос на буџетските средства со кофинансирање меѓу години, Министерството за финансии, во новиот Закон за буџети ќе внесе одредби кои ќе содржат услови за утврдување среднорочна проекција на овие средства, кои понатаму ќе се префрлаат како план во годишниот буџет на Република Македонија.

III. ИНСТИТУЦИОНАЛНА РАМКА И АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

1. Ве молиме да доставите краток опис на државните органи кои се одговорни за програмирање и имплементација на помошта од ЕУ и друга помош во вашата земја. Описот треба да вклучи и краток преглед на задачите и одговорностите за секое тело.

Република Македонија од нејзиното осамостојување е корисник на донаторска помош. Интензивната активност на донаторите во изминатите години наметна потреба од градење на еден систем кој ќе овозможи централна, државна, ефикасна, рационална и долготрајно издржлива координација, а воедно и:

- Подобрување на програмирањето на помошта и соодветно дефинирање на политиката на донаторите (системска оценка на приоритетите, глобално и секторско стратеско планирање, дефинирање на политичките насоки за ефикасно и планско алоцирање на странската помош, формулирање, навремено и успешно реализирање на проектите и нивен мониторинг);
- Подобрување на координацијата на домашната и странска неповратна помош (преку интензивирање на врските и контактите помеѓу надлежните министерства, Владата и донаторите и правилно насочување на странската помош кон владините приоритети);
- Поусогласен и координиран настап пред донаторите со што се избегнуваат дисонантните тонови во презентирањето на стратегијата, политиката и динамиката на остварувањето на истата.

Националниот систем за координација се потврди како потреба и израз на зрелоста на земјата да настапува пред донаторите и меѓународните финансиски институции со единствени ставови за политиката, стратегијата и приоритетите на земјата. Воедно, националниот систем за координација е потребен и заради синхонизирање на барањата и одбегнување на дуплирање, преклопување или повторување на помошта. Само на овој начин може да се постигне максимизирање на ефектите со правилно насочување на странските и домашните ресурси и постигнување на очекувани резултати во даден временски период.

Искуството од повеќегодишното функционирање на Националниот систем за координација на странската помош упатува на констатацијата дека не е можна успешна координација без активно учество и највисок степен на разбирање помеѓу официјалните државни власти – Владата на Република Македонија и донаторите, билатерални и мултилатерални.

Националниот систем за координација на странска помош (органиграмот на Националниот систем за координација на странска помош, даден е во прилог на крајот на одговорот) е составен од пет нивоа со посебни надлежности на секое ниво и тоа:

I. Владата на Република Македонија - Претседател

Ги утврдува стратегиите, ја креира политиката, ги утврдува и дава насоки низ различни секторски документи за настап пред донаторите и одлучува по прашања кои се од национален интерес.

II. Национален координатор за странска помош – Заменик на Претседателот

Со одлука на Владата на Република Македонија се наменува еден Национален координатор за странска помош (НКСП), кој е Заменик на претседателот на Владата на Република Македонија надлежен за координирање на процесот на европска интеграција.

Основните задачи на НКСП се да се грижи за координирање, синхронизирање и комплементарност на целокупната помош што ја добива Република Македонија по сите основи, да претседава со Комитетот на министри за координација на странска помош, да се грижи за спроведување на одлуките на Комитетот на министри за координација на странска помош, односно Владата, да воспоставува директен контакт со седиштата на донаторите, да презентира претходно усогласени ставови на Комитетот, односно Владата.

Комитет на министри за координација на странска помош (КМКСП)

Со Комитетот претседава Заменикот на претседателот на Владата на Република Македонија надлежен за координација на процесот на европска интеграција и Националниот координатор за странска помош, а е составен од:

- Заменик на претседателот на Владата на Република Македонија одговорен за спроведување на Рамковниот договор;
- Министерот за финансии;
- Министерот за надворешни работи;
- Министерот за економија, Министерот за внатрешни работи и
- Министерот за образование и наука.

Министрите надлежни за одреден сектор, коишто не се членови на КМКСП, зависно од темата или областа која се разгледува, се покануваат да учествуваат во работата на Комитетот. Ваквата поставеност на КМКСП е условена од контактите на нејзините членови со некои од донаторите (на пример, Министерот за финансии ја има одговорноста за преговори со меѓународните финансиски институции и некои од билатералните донатори, Министерот за надворешни работи е контакт за поголемиот број на билатерални донатори итн).

Комитетот на министри за координација на странска помош ги дава политичките и стратешките насоки на странската помош имајќи ги предвид утврдените секторски политики и приоритети, и се грижи за меѓусекторската координација на помошта.

III. Координативна техничка група на КМКСП

Координативната техничка група ја сочинуваат официјално номинирани претставници на Министерите - членови на Комитетот на министри за координација на странска помош. Координативно техничка група е задолжена за:

- Техничка подготовка на содржините кои ќе бидат ставени на Дневен ред на состаноците на Комитетот на министри за координација на странска помош;
- Преглед на проектите од аспект на дуплирање со слични, веќе финансирани или најавени од различни донатори;
- Усогласување на ставовите на оперативно техничко ниво;
- Подготвување на предлог-заклучоци, препораки и одлуки за потребите на Комитетот на министри за координација на странска помош; и
- Следење на реализацијата на донесените заклучоци, препораки и одлуки на Комитетот на министри за координација на странска помош.

Одделение за координација на странска помош во рамките на Секторот за европска интеграција

Оперативен сервис на Националниот координатор за странска помош и постојан Секретаријат на Комитетот на министри за координација на странска помош, како и врска за пренос на податоци, информации и предлози помеѓу донаторските иницијативи и потребите и приоритетите на Владата на Република Македонија, кои се дефинирани од страна на Комитетот на министри и е во директна врска со Министерството за финансии. Одделението управува со Централната база на податоци при Владата на Република Македонија (CDAD).

IV. Министерство за финансии

Во Министерството за финансии се врши:

- задолжително регистрирање и евидентирање (врска со Централната база на податоци при Владата на Република Македонија) на сите договорени и усогласени проекти спремни за реализација, пред нивната реализација;
- обезбедува комплементарност со Буџетот на Република Македонија и ја спроведува постапката во врска со увоз, царинење, ДДВ и сл.;
- врши мониторинг и контрола на користењето на сите финансиски средства добиени како помош за Република Македонија и обезбедува спроведување на со закон утврдените постапки за јавни набавки.

V. Имплементација на проекти

Министерства, други државни институции, локална самоуправа, невладини организации, други корисници на помош кои ја координираат имплементацијата на проектите од нивна надлежност.

Недделив и во исто време многу битен инструмент за координација на странска помош е Централна база на податоци на Владата на Република Македонија за странска помош – (Central Donor Assistance Database - CDAD)

Централната база на податоци на Владата на Република Македонија за странска помош овозможува детална анализа на проектите, следење на динамиката на реализација на проектите со јасен преглед на секторите зафатени од интервенција на билатерална и мултилатерална основа, преку прибирање на целосни и ажурирани податоци за тие активности притоа обезбедувајќи нивна широка достапност.

Преку CDAD се овозможува одбегнување од преклопување на помошта, појасен преглед на приоритетните сектори за локација на помошта и одбегнување на насочување на помошта во непродуктивни сектори. Базата претставува основа за креирање на политики, донесување на одлуки, преговори со донаторите и донаторски состаноци.

Сите проекти кои се имплементираат во Република Македонија, пред да ја започнат процедурата за поврат на ДДВ и ослободување од царина, се регистрираат во Централната база на податоци на Владата на Република Македонија за странска помош.

Треба да се истакне дека во последните години, имајќи ја предвид јасно изразената стратешка определба на Владата на Република Македонија за полноправно членство во Европската унија, трендот на интензивната донаторска активност се движи во насока на помош на приоритетите на земјата во процесот на европска интеграција. Во оваа насока и ВРМ прави напори за координација на странската помош преку ефикасно функционирање на Националниот систем за координација на странска помош.

Помошта која ја користи Република Македонија може да се следи низ типот на донаторите (билатерални, мултилатерални, меѓународни финансиски институции) и видот на помошта којашто одреден сектор ја добива од донаторите.

Европската унија е најголемиот мултилатерален донатор на Република Македонија од нејзиното осамостојување. Помошта на Европската унија се реализира преку финансиски инструменти PHARE (национални и хоризонтални, повеќекориснички програми), OBNOVA и CARDS (национални и регионални програми) со цел да се помогне во реализација на приоритетите во процесот на европска интеграција. Покрај ова земјата користеше и макрофинансиска помош и буџетска поддршка, помош за бегалската криза, заеми од Европската инвестициона банка, помош преку механизмот за брза реакција за надминување на последиците од внатрешната криза во 2001 година. Република Македонија подолго време учествува во програмите на Европската комисија кои имплементираат проекти преку ТЕМПУС и КАФАО канцелариите, Интеррег А, и Б. По Солунскиот самит во 2003 година, Европската унија ги проширува можностите за користење на помош преку учество во работата на Програмите на Заедницата, приклучување во работата на Агенциите на Заедницата, користење на Twinning механизмот и TAIEX, програмите на Новото соседство итн.

Активноста на билатералните донатори и меѓународните финансиски институции исто така е од голема важност, особено ако се истакне нивната улога и поддршка во интегративните процеси на РМ преку доделување на неповратна помош и заеми по поволни услови.

Како многу важни алки во успешното користење на донаторската помош, програмирањето и имплементацијата на помошта се во фокусот на вниманието на Националниот координатор за странска помош (НКСП), односно на Секторот за европска интеграција - Одделението за координација на странска помош. Овде посебен акцент се става на програмирањето и имплементацијата на помошта од ЕУ и на помошта од некои билатералните донатори. Имено, Заменикот на претседателот на ВРМ за европска интеграција и Националниот координатор за странска помош и Одделението за координација на странска помош во соработка со релевантните министерства и со Европската комисија, го координира процесот на:

- Подготовка на стратешки документи во кои се дефинираат приоритетите на земјата кои ќе бидат финансиски поддржани на среднорочен план, имајќи ги предвид приоритетите од Националната стратегија за интеграција на РМ во Европската унија, Акцискиот план за Европското партнерство, како и Националната програма за приближување на законодавството. Последен таков документ е КАРДС Националниот стратешки документ 2002-2006 и врз основа на истиот подготвените две Повеќегодишни индикативни програми 2002-2004 и 2005-2006.
- Подготовка на КАРДС Годишните акциони програми во периодот 2002-2006 година.
- Имплементацијата на проектите од сите Годишни акциони програми.

Истотака, Заменикот на претседателот на ВРМ за европска интеграција во улога на Национален координатор за странска помош:

- ги потпишува годишните Финансиските спогодби во име на ВРМ.
- учествува во разрешување на проблемите кои се јавуваат во текот на имплементацијата на проектите.

Ресорните министерства и другите државни институции се одговорни за подготовка на секторски политики, но и за успешно програмирање и реализација на проектите во партнерство со Европската агенција за реконструкција (ЕАР). Поконкретно, на заедничка иницијатива на Европската комисија и Националниот координатор за странска помош, претставници од релевантните Генерални директорати од Европската комисија реализираат мисија во Република Македонија во која се вклучени сите министерства. Притоа Националниот координатор за странска помош, имајќи ги предвид приоритетите од стратешките документи ги започнува преговорите со Европската комисија се додека не се дојде до листата на приоритети која се одобрува од страна на Комитетот на министри за координација на странска помош и од страна на Владата на Република Македонија, а подоцна се одобрува и од релевантните инстанци во Европската комисија. Истата постапка се реализира при програмирање на проектно ниво во соработка со ЕАР. При имплементацијата на проектите, министерствата ги следат правилата на Европската комисија за начинот на имплементација на проектите, спроведување на тендерската процедура, подготовка на извештаи за одредени фази на проектот и ги користат резултатите кои произлегуваат од проектите.

Конечно, Министерството за финансии обезбедува комплементарност со Буџетот на Република Македонија и ја спроведува постапката во врска со увоз, царинење, ДДВ и слично.

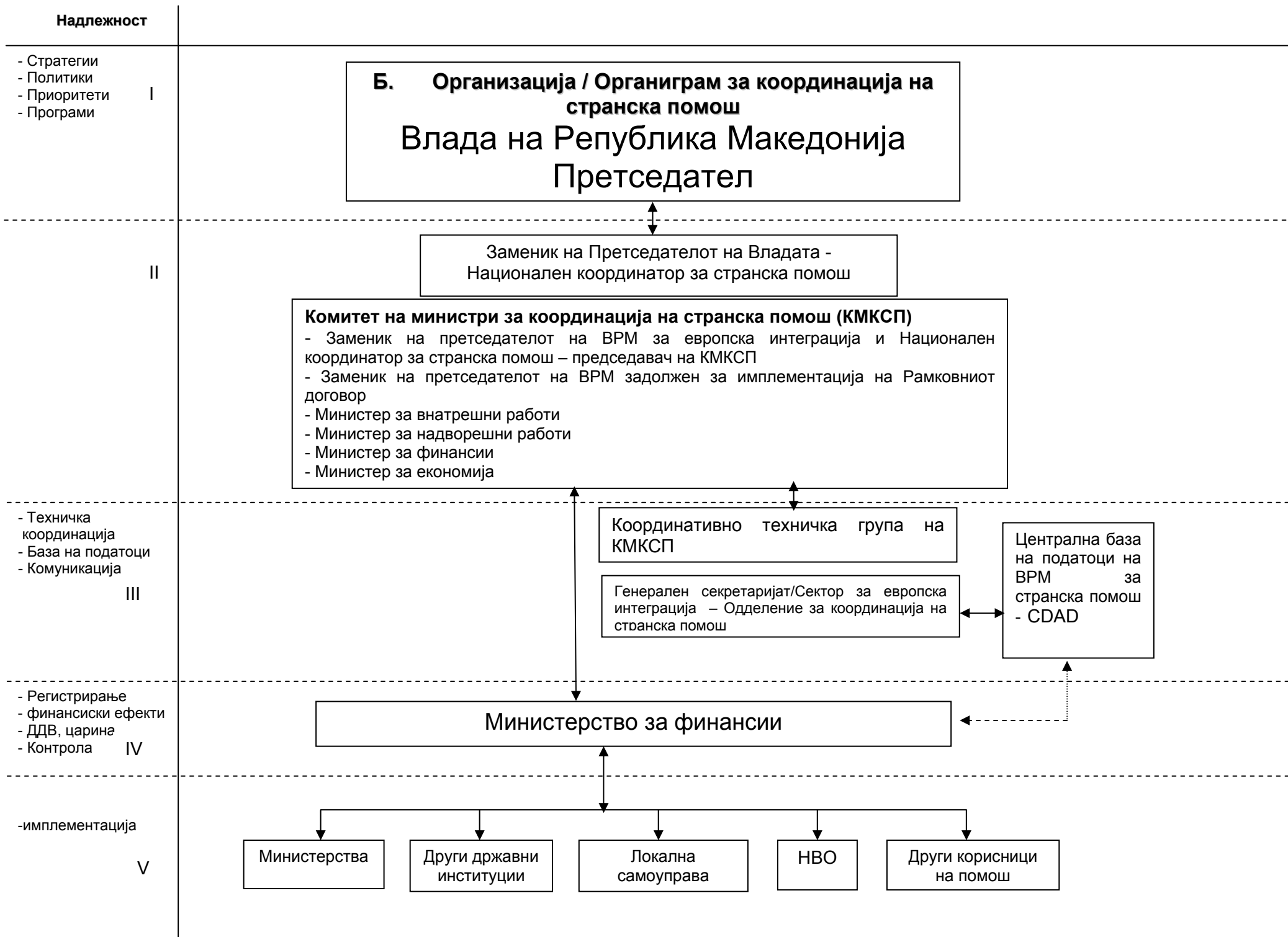
Во моментот, партнер во програмирањето и имплементацијата на ЕУ помошта на годишно ниво е Европската агенција за реконструкција. Република Македонија настојува и ќе настојува, пред истекот на мандатот на Европската агенција за реконструкција, во декември 2006 година да го превземе пакетот на проекти финансирани од Европската унија, а од почетокот на 2007 година да обезбеди целосна партиципација во новиот Инструмент за предпристапна помош (Instrument for pre-accession assistance), како земја кандидат за членство во ЕУ.

Координацијата на билатералните донатори се остварува преку Националниот систем за координација на странска помош. Имајќи ги предвид националните приоритети како и заинтересираноста на билатералните донатори за помош во одреден сектор се подготвуваат листи на потенцијални проекти на годишно ниво, кои потоа се одобруваат од двете страни согласно договорените процедури.

Помошта од меѓународни финансиски организации Светската банка, ММФ, Европска банка за обнова и развој, Европска инвестициона банка, Банка за развој при Советот на Европа, Меѓународен фонд за развој на земјоделство се реализира во соработка и координација со Министерството за финансии. Поконкретно Министерството за финансии учествува во преговорите за добивање на заеми, неповратна помош или склучување на аранжманите, додека спроведувањето на помошта од овие институции се спроведува преку ресорните министерства.

Регионалната политика во Република Македонија е во почетна фаза на правно и институционално етаблирање. Во наредниот период се планира да се изградат соодветни административни капацитети кои покрај подготовка на квалитетни проекти ќе се ангажираат за обезбедување на национално кофинансирање, ќе развијат капацитет за имплементација на проекти, но и за мониторинг и евалуација.

Координацијата на ниво на Влада и помеѓу министерствата е “cross cutting issue” со прашања број 2 и 5 од поглавје 21, оддел III Институционална рамка и административен капацитет, (види 21_III_2 и 21_III_5).

2. Колку вработени (вклучувајќи и поделба по организации, ако има) се ангажирани во програмирањето и спроведувањето на помошта од ЕУ во вашата земја?

Кадровската структура која е ангажирана во процесот на програмирањето и спроведувањето на помошта од ЕУ е следната:

- Заменик на претседателот на Владата на Република Македонија задолжен за европска интеграција и Националниот координатор за странска помош (подетално во прашање 1, поглавје 21, оддел III Институционална рамка и административен капацитет (види 21_III_01)).
- Секторот за европска интеграција-Одделение за координација на странска помош Покрај останатите надлежности на Секторот во координација на процесот на европска интеграција, спаѓа и координација на странската помош, односно координација на имплементацијата на програмите/проектите. Вкупниот број на вработени во Секторот за европска интеграција изнесува 68 (редовно вработени, ангажирани на договорна основа и преку проекти), додека во Одделението за координација на странска помош се ангажирани 9 вработени (подетално во прашање 13, поглавје 30, оддел С (види 13_C_13)). За ефикасното координирање на странската помош, Секторот за европска интеграција има свои контакт лица во 7 други министерства и тоа во: министерството за финансии, министерството за економија, министерството за локална самоуправа, министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, министерството за правда, министерството за внатрешни работи и министерството за транспорт и врски со основна задача да одржуваат редовни контакти со Секторот за европска интеграција и да помагаат во ефикасното следење на имплементацијата на секторските проекти.
- Мрежа на контакт лица од сите министерства (со исклучок на министерството за одбрана) кои соработуваат со Секторот во хранењето на Централната база на податоци на BPM за странска помош.
- Мрежата на сектори/одделенија за европска интеграција на ниво на министерствата. Една од активностите на овие сектори/одделенија е координацијата на странска помош, односно програмирањето и спроведувањето на проекти финансирани од ЕУ. Вработените во овие одделенија треба да овозможат реализација на секторските приоритети за европска интеграција преку развивање на конкретни проекти.
- Министерството за финансии како носител на одредени надлежности во програмирањето и спроведувањето на помошта од ЕУ, од аспект на: усогласување на фондовите од ЕУ со националниот буџет. Истотака, Министерството за финансии го уредува начинот и постапката за обезбедување средства за поврат на ДДВ и ги спроведува сите други активности околу ослободување на помошта од донаторите од царина и други увозни давачки.

Управните комитети кои се формираат во рамките на поединечните проекти, а во кои учествуваат надлежните министерства, Секторот за европска интеграција, Европската агенција за реконструкција и Делегацијата на Европската комисија се местата на кои се следи имплементацијата на проектите, се донесуваат одлуки врзани за имплементацијата, а се разгледуваат и одобруваат извештаите (почетен, квартален и финален) кои се подготвени од страна на консултантите, ангажирани на проектот.

Сите неефикасности кои беа воочени во програмирањето и имплементацијата на програми/проекти во иднина ќе се надомести пред целосното воведување на Децентрализираниот систем за имплементација. Имено, Секторот за европска интеграција и Министерството за финансии, во текот на ноември 2004 година, ги започнаа преговорите со Европската агенција за реконструкција за иницирање на проект во Годишната акциона програма 2005, за повторно воспоставување на Децентрализираниот систем за имплементација во наредните две години. Целта на проектот е системот целосно да профункционира до крајот на 2006 година за да може Владата на Република Македонија од почетокот на 2007 година да обезбеди целосна партиципација во имплементацијата на новиот Инструмент за пристапна помош.

Во таа насока, сите министерства и други државни институции во кои се имплементираат проекти во наредниве две години ќе треба да формираат Имплементирачки агенции и Единици за имплементација на проекти со доволен број на персонал кој ќе биде запознаен, т.е. обучен самостојно да работи за потребите на проектот, согласно процедурите на ЕК. Овде особено големо значење ќе има основањето на Централното одделение за финансирање и склучување на договори и Националниот авторизиран службеник од Министерството за финансии кои ќе го спроведуваат финансискиот менаџмент на проектите, истовремено обезбедувајќи ја постојаната врска на донаторската помош со националниот буџет, особено кога станува збор за обезбедување на национално кофинансирање.

3. Дали била (или е) организирана обука за кадрите за програмите за помошта од ЕУ?

Еден од неопходните предуслови за ефикасно работење со техничката помош и програмите на ЕУ се добро обучени професионални кадри во оваа област. Со стекнувањето статус на корисник на ФАРЕ програмата во 1996 година, Република Македонија започна со јакнење капацитети на државната администрација за управување и имплементација на техничката помош на ЕУ.

Со интензивирање на процесот на европска интеграција се наметна потреба од систематско надградување на знаењата и вештините на државните службеници кои се директно вклучени во процесот на европска интеграција.

Во таа насока Владата на Република Македонија во 2000 година усвои "Стратегијата за ЕУ обука на државните службеници во процесот на приближување на Република Македонија во ЕУ" како основна рамка која ги дефинира целните групи на обука и области на обука. Стратегијата преточена во конкретни оперативни планови и поддржана од Буџетот на Владата на Република Македонија и билатерални донатори започна успешно да се остварува.

Една од приоритетните целни групи за обука во рамки на Стратегијата за ЕУ обука и Оперативните двогодишни планови за обука претставуваат државните службеници кои се директно вклучени во процесот на координација на процесот на европска интеграција и кои воедно, во праксата се одговорни за работа со програмирањето и имплементацијата на ЕУ помошта.

Секторот за европска интеграција како координатор на ЕУ обуката на државните службеници организираше 33 обуки во земјата, за вкупно 852 учесници, од кои над 90% се државни службеници. Во истиот период, обезбедено е учество на повеќе семинари/летни школи за ЕУ во странство на кои учествувале 22 државни службеници.

Покрај горенаведените обуки, обезбедени од Секторот за европска интеграција, министерствата и другите органи на државната управа преку билатерални проекти земале учество на бројни обуки за ЕУ. Од 1996 година до сега, на ЕУ семинари земале учество повеќе од 1.500 државни службеници.

Во продолжение се дадени реализирани обуки кои беа таргетирани кон оваа целна група во организација на Секторот за европска интеграција.

Организираны обуки за државните службеници кои се координатори на процесот на европска интеграција и работа со ЕУ помошта во организација на Секторот за европска интеграција во Република Македонија				
1	Вид на обука	Тема на обуката	Датум на одржување	Број на учесници
2	Семинар	"Општа ЕУ обука"	Март-јуни (еднаш неделно-15 предавања), Скопје	12
3	Семинар	"Спогодба за стабилизација и	6-7 јуни 2001, Скопје	10

		асоцијација – измени и предизвици во процесот на приближување кон ЕУ"		
4	Семинар	"Запознавање со содржината на ССА и европското право"	10-12 декември 2002, Скопје	23
5	Семинар	"Вовед во ЕУ и функционирање на Европските институции"	19-20 декември 2002, Скопје	23
6	Семинар	"Општа обука за ЕУ и Европската интеграција"	5-7 март 2003	24
7	Семинар	"Словенечко искуство – процес на интеграција во ЕУ"	2-4 април 2003, Скопје	94
8	Семинар	"Искуства на земјите од Централно-источна Европа во процесот на интегрирање во ЕУ и користење на предпристапните фондови"	19-20 март 2004, Скопје	55
9	Предавања	"Нова финансиска перспектива 2007-2013 и достапноста на ЕУ фондовите наменети за социјални и економски развој"	9 јули 2004, Скопје	54
10	Работилница	"Нова финансиска перспектива 2007-2013 и достапноста на ЕУ фондовите наменети за социјални и економски развој"	9-10 јули 2004, Маврово	22
11.	Работилница	Подготовка на "Прирачник за фондовите на ЕУ за економска и социјална кохезија и Република Македонија"	27 Септември 2004, Скопје	24
Учество на обуки на државните службеници во странство обезбедени од Секторот за европска интеграција				
	Летна школа за ЕУ	ЕУ обука – 8-ми интензивен семинар за ЕУ	1-21 јули 2001, Колеџ на Европа, Бриж, Белгија	2
	Летна школа за ЕУ	Втора летна школа за ЕУ на земјите од Југоисточна Европа	6-19 јули 2002, Благоевград, Бугарија	7
	Летна школа за ЕУ	Трета летна школа за ЕУ на земјите од Југоисточна Европа	6-18 јули 2003, Благоевград, Бугарија	7
	Летна школа за ЕУ	Четврта летна школа за ЕУ	4-16 јули 2004, Благоевград, Бугарија	2
	Летна школа за ЕУ	Интензивен курс за ЕУ	27 јуни-17 јули 2004, Бриж, Белгија	2
	Летна школа за ЕУ	Седма летна Школа "Економска и социјална кохезија: предизвици на Новата ЕУ"	9-23 јуни Лимерик, Ирска	1
Вкупен број на и обучени				362

Интезивирањето и продлабочувањето на процесот на приближување кон ЕУ со постепено отворање на нови инструменти и програми за поддршка на процесот на европска интеграција и подготовка на Република Македонија за членство во Заедницата наметнува потреба од конкретно дефинирани теми на обука со цел ефикасна работа со програмите.

Во таа насока Владата на Република Македонија преку Секторот за европска интеграција како координатор и реализатор на Стратегијата за ЕУ обука во претстојните планови за обука ќе предвиди и обезбеди реализација на соодветни обуки од оваа област со обучување на поголем опсег на државни службеници и активни чинители во работата со предпристапните програми и помош.

4. Дали некогаш воопшто се подготвени стратегии за човечки ресурси или организациски развој од соодветните организации?

Еден од клучните цели на процесот на реформата на јавната администрација започната во текот на 1999 година, во Република Македонија е развојот и оформување на професионална компетентна и ефикасна и јавна администрација.

Реформата на јавната администрација со донесувањето на Стратегијата за реформа на јавната администрација, операционализирана во Акциски план за реформа на јавната администрација со донесувањето на основната законска рамка (Законот за државните службеници, Службен Весник на Република Македонија, бр. 59/2000, 112/2000, 34/2001, 103/2001, 43/2002, 98/2002, 17/2003, 40/2003, 85/2003, 17/2004, 69/2004, Законот за Владата на Република Македонија, Службен Весник на Република Македонија, бр. 59/2000, 12/2003, Законот за организација и работа на органите на државната управа, Службен Весник на Република Македонија, бр. 59/2000, 44/2002., Закон за локална самоуправа (Службен Весник на Република Македонија, бр. 5/2002) и др. и воспоставување на институционална структура за управување и спроведување на процесот на реформата (Одделение за реформа на јавната администрација, Агенција за државни службеници) оствари значителен напредок во заложбите за оформување професионална државна служба.

Законот за државни службеници (Службен Весник на Република Македонија, бр. 112/2000) на генерално ниво ги уреди прашањата коишто се однесуваат на обуката и стручното усовршување на државните службеници и развојот и унапредување на човечките ресурси во рамки на државната управа.

Со овој Законот се формираше Агенцијата за државни службеници, како самостоен државен орган кој врши стручни, управни и други работи поврзани со статусот, правата, должностите и одговорностите на државните службеници и има хоризонтална надлежност за креирање, спроведување и координирање на процесите на управување со човечките ресурси.

Истотака, Агенцијата за државни службеници, согласно овој Закон има пропишана надлежност да ги координира активностите што се однесуваат на стручното усовршување и обука на државните службеници (член 7, став 2, точка б), како и да го промовира ефикасното и ефективното работење на државните службеници (член 7, став 2, точка 10).

Во делот III - Права и должности на државите службеници од Законот за државни службеници, е утврдено дека, секој државен службеник има право и должност стручно да се оспособува, односно да се обучува во согласност со потребите на органот во кој е вработен (член 24, став 1). Стручното оспособување, односно обука на државните службеници се спроведува врз основа на годишна програма која ја донесува органот во кој тие се вработени, по претходно добиено мислење по таа програма од Агенцијата за државни службеници (член 24, став 2).

Во подзаконската регулатива истотака, постои обврска органите на државната управа во нивните организациони рамки да имаат соодветни организациони единици за управување со човечки ресурси што меѓу другото, ќе се грижат и за подготовка на годишните програми за обука на државните службеници во конкретната институција и нивното спроведување.

Во овие годишни програми, органите треба прецизно да ги утврдат потребите, областите, темите и видовите на знаења и вештини кои треба да се подобрат за сите групи и звања на државните службеници.

Законот за државни службеници ја постави минималната генерална законска рамка за уредување на обуката и стручното усовршување на државните службеници и претставува основа за градење на детален систем за обука на државните службеници и дефинирање на национална политика за обука на државните службеници.

Во таа насока во јуни 2004 година Агенцијата за државни службеници во тесно партнерство со другите органи на државната управа започна со изработка на стратешки документ, насловен како „Системот на обука на државните службеници во Република Македонија“.

Во моментот, за овој документ се отворени консултации меѓу Агенцијата и надлежните органи во Република Македонија за спроведување на постапка за негово верификување на ниво на национална стратегија. Што значи дека, во наредниот период, со неговата верификација како национален стратешки документ, истиот ќе прерасне во клучен и суштински инструмент во процесот на креирањето на политики за унапредување на управувањето и развојот на човечките ресурси во државната служба во Република Македонија.

Со документот ќе се дефинира националната политика за обука определувајќи ги целите на обуката, нејзината содржина, системот на координација на активностите на обука на органите на државната управа, т.е. годишните програми на обука во однос на постигнување на пошироките стратешки цели.

Со воспоставувањето на Националниот систем за координација на активностите за обука и стручно усовршување на државните службеници, Агенцијата за државни службеници согласно законските надлежности, ќе започне со примена на координативната улога во однос на оваа прашање.

Имајќи ја предвид надлежноста на Агенцијата за државните службеници како координатор на обуката од нејзиното формирање континуирано развива и обезбедува генерички обуки за сите државни службеници во Република Македонија.

Во контекст на јакнењето на капацитетите на државните службеници и успешното остварување на процесот на европска интеграција исклучително значење има усвојувањето на Стратегијата за ЕУ обука на државните службеници во процесот на приближување на РМ кон ЕУ (Влада на РМ, мај 2000), како појдовна основа за организација и реализација на обуката од областа на европската проблематика. Со Стратегијата се дефинираа целите, целните групи за обука, областите на обука, методите, начинот на финансирање, управување и координација со ЕУ обуката, евалуација и мониторинг на реализираната обука.

Имплементацијата на Стратегијата за ЕУ обука се остварува преку конкретни Оперативни планови за обука. Досега се усвоени два двогодишни Оперативни планови за ЕУ обука, Првиот Оперативен план се однесува за периодот 2001-2002 година, а Вториот за периодот 2003-2004 година. Во тек е завршување на реализацијата на Вториот Оперативен план за ЕУ обука. Активностите на обука проектирани во плановите се надоврзуваат еден на друг, и се во согласност со идентификуваните потреби од ЕУ обука на македонските државни службеници и приоритетите од процесот на европска интеграција. Оперативните планови ги одредуваат приоритетните целни групи на државни службеници кои што ќе се обучат заедно со темите на обуката.

Активностите кои се спроведуваат во рамки на имплементација на Стратегијата за ЕУ обука се комплементарни со активностите кои Агенцијата за државни службеници ги спроведува во областа на обуката на државните службеници како координатор на обуката на државните службеници. За остварените обуки во рамки на Оперативните планови види прашање број 3 оддел 3 поглавје 21, (види 21_III_3).

5. Како е обезбедена координацијата меѓу телата на централно ниво (предвидени решенија за обезбедување на координацијата меѓу министерствата)?

Согласно Деловникот за работа на Владата на Република Македонија Службен Весник на Република Македонија, бр. 38/01; 98/02; 9/03; 47/03; 64/03; и 67/03), Министерствата и другите органи на државната управа материјалите што и ги доставуваат на Владата за разгледување, утврдување, односно донесување, претходно им ги доставуваат на мислења на надлежните, на соодветните и на заинтересираните органи на државната управа во зависност од природата на материјалот што се разгледува, а задолжително на:

- Министерството за финансии сите материјали кои имаат фискални импликации како и материјалите што се однесуваат на располагањето со државни средства и на

- финансиското работење или со кои се утврдуваат финансиското-материјалните обврски на државата, општините и прописите што содржат финансиски одредби;
- Министерството за правда материјалите кои обработуват прашања од областа на државната управа и на казнената политика;
 - Министерството за одбрана материјалите од интерес за одбраната;
 - Министерството за надворешни работи материјалите од областа на надворешните работи и надворешната политика;
 - Министерството за животна средина и просторно планирање, материјалите од областа на животната средина и просторното планирање, и
 - Секретаријатот за законодавство предлозите за донесување закон, нацртите и предлозите на законите и другите прописи и акти.

Барањето за добивање мислење по материјалот како и одговорите по нив ги потпишува министерот или државниот секретар, односно директорот кој раководи со самостојниот орган на државната управа или од него овластен раководен државен службеник.

Материјалите по кои не е прибавено мислење нема да се разгледуваат на седница на работните тела и на Владата. Во случај да се работи за прашања што се итни и не трпат одлагања, материјалите можат да се достават до Владата и без предвидените мислења и како и без нивно разгледување на Генералниот колегиум. Во тој случај предлагачот ќе ја извести Владата за причините, поради кои не ги прибавил мислењата. Владата претходно решава дали ќе ги разгледа материјалите без мислењата на министерствата, Секретаријатот за законодавство и од Генералниот колегиум.

Предлогот за донесување закон, нацрт, односно предлог на закон или друг материјал изработен по барање на Владата од страна на посебна комисија, научна или стручна институција, или од одделни стручни научни работници, Владата го упатува на мислење на надлежното министерство и Секретаријатот за законодавство. За ваквите прописи, други акти и материјали, Генералниот секретар на Владата пред одржувањето на седниците на работните тела на Владата, обезбедува мислење од соодветните министерства и другите органи на државната управа.

Министерствата и другите органи на државната управа до кои е упатено барање за давање на мислење по материјалот, должни се да ги достават своите мислења во писмена форма до барателите најдоцна во рок од 10 дена од денот на приемот на материјалите. Министерствата и другите органи на државната управа на барање на Владата, своите мислења се должни да ги достават во рок од 5 дена, кога се работи за прашања по кои треба итно да се заземе став или да се донесе одлука.

Министерствата и другите органи на државната управа, во реализацијата на задачите кои произлегуваат од Годишната програма за работа на Владата остваруваат координација и соработка со Генералниот секретаријат. Заради остварување на Годишната програма за работа на Владата, Генералниот секретаријат учествува во разгледување на содржината на материјалите и актите кои се доставуваат до Владата од страна на министерствата и на другите органи на државната управа.

За материјалите и актите што се доставуваат до Владата, а за кои министерствата и другите органи на државната управа по одредени прашања имаат различни ставови и мислења, Генералниот секретаријат на Владата за разрешување на овие прашања соработува и врши координација со министерствата и со другите органи на државната управа, со цел да се разгледаат последиците врз утврдената политика и нивното влијание врз стратешките приоритети на Владата.

Колегиум на државни секретари

Заради координација во подготвувањето на седниците на Владата и за разгледување на степенот на подготвеност на материјалите и актите за седница на Владата, за нивните стручни аспекти,

како и за остварувањето на стратешките приоритети на Владата се образува (формира) Колегиум на државни секретари.

Со работата на Колегиумот на државни секретари раководи генералниот секретар, а во негово отсуство и спреченост заменикот на генералниот секретар. Генералниот колегиум го сочинуваат генералниот секретар, државните секретари на министерствата, секретарот на Секретаријатот за законодавство и државни советници во Владата определени од Генералниот секретар на Владата. Кога се разгледуваат материјали и прашања од надлежност на самостојните органи на државната управа, во работата на Генералниот колегиум, учествуваат и директорите на овие органи. Во отсуство на државен секретар, по писмено овластување на министерот, во работата на Генералниот колегиум може да учествува лице по функција не помала од раководител на сектор. По правило, на точно определен ден во неделата, во зависност од терминот за седницата на Владата и нејзините комисији, Генералниот колегиум одржува седница пред закажаната седница на работните тела на која претседава Генералниот секретар.

Материјалите кои се разгледуваат на седниците на Генералниот колегиум се предлагаат во дневниот ред за втората наредна седница на Владата. По исклучок, на седницата на Генералниот колегиум може да се разгледуваат и материјали кои ќе бидат ставени во дневниот ред на првата наредна седница на Владата ако тие според својот карактер се итни и не трпат одлагање.

На Генералниот колегиум се разгледува финалната подготвеност на материјалите за седница на Владата и стручните прашања и проблеми, како и други прашања во врска со подобрување на ефикасноста во работењето на Владата и се зазема став кој е во вид на мислење. Утврденото мислење понатаму се препорачува до соодветното министерство и другите органи на државната управа за да се вгради во текстот на прописот, односно материјалот, или во итни случаи до надлежното работно тело на Владата.

За седницата на Генералниот колегиум, се доставува листа на прашања поготвена од Генералниот секретаријат и државните секретари за прашања кои ќе се разгледуваат на наредните седници на Генералниот колегиум. На почетокот на секоја седница на Генералниот колегиум, државните секретари информираат за остварувањето на заклучоците од претходната седница на Владата.

Во случај на поделеност на мислењата на учесниците на Генералниот колегиум, се прифаќа мислењето за кое се определило мнозинството од присутните. Државниот секретар е должен за утврдениот став или мислење да го запознае министерот. Доколку надлежниот министер не е задоволен со стручното мислење, со писмо го известува Генералниот секретар на Владата, спорното прашање да се разреши на надлежното работно тело на Владата.

Кога Генералниот колегиум ќе оцени дека материјалот е подготвен за седница на Владата, Генералниот колегиум истиот го препорачува за седница на Владата по претходно мислење на надлежното постојано работно тело на Владата. Генералниот колегиум може да оцени и да предложи одредени прашања кои се во надлежност на Комисијата за политички систем да бидат разгледани на седница на Комисијата за економски систем и тековна економска политика или на Комисијата за човечки ресурси и одржлив развој, и обратно, како и на други работни тела на Владата.

Работни тела на Владата

За разгледување и утврдување на ставови по прашања од надлежност на Владата, за давање мислења и за подготвување предлози за решавање на одделни прашања, Владата образува работни тела, и тоа, постојани и повремени.

Последната фаза на координација е разгледување на материјалите на редовна седница на Владата.

(Види 21_Annex_02 и 21_Annex_03).

(Подетален опис на надлежностите и активностите на работните тела на Владата и функционирањето на Владата даден е во одговорот на прашањето број 5, Оддел/Пододдел/Точка С: Влада и Јавна администрација; Поглавје 30: Политички прашања (види I_C_05));

(Подетален опис за обезбедување на координацијата на ЕУ помошта помеѓу централното и регионалното ниво даден е во одговорот на прашањето број 6, Оддел IV, Поглавје: 21 (види 21_IV_06));

(Подетален опис на обезбедување координацијата за рамномерен регионален развој помеѓу централното и регионалното ниво даден е во одговорот на прашањата број 1 и 3, Оддел II, Поглавје: 21 (види 21_II_01; 21_II_03));

6. Како е обезбедена координацијата меѓу централното и регионалното/локалното ниво?

а) Дали се одржуваат редовни координативни состаноци?

б) Кој учествува на тие состаноци?

в) Колку често се организираат?

а), б) и в)

Националниот систем за координација на странска помош (подетално објаснет во прашање 1 од поглавје 21, оддел III Институционална рамка и административен капацитет (види 21_III_01)) предвидува централна улога на Националниот координатор за странска помош во координацијата на странска помош во Република Македонија. На редовните состаноци на Комитетот на министри за координација на странска помош кои се одржуваат еднаш месечно или по потреба, се повикуваат и другите министерства со оглед на темата која е предмет на дискусија. Во таа насока, а согласно надлежноста на министерството за локална самоуправа во координација на процесот на децентрализација и во обезбедувањето на рамномерен регионален развој, Министерот за локалната самоуправа е поканет да земе учество во работата на КМКСП.

Министерот за локална самоуправа одржува редовни координативни состаноци со Заедницата на единиците за локалната самоуправа и Бирото за развој на стопанско недоволно развиени подрачја (надлежностите на Бирото се пошироко објаснети во прашање 3 од поглавје 21, оддел II Правна рамка за регионална политика (види 21_II_03)) на кои се усогласуваат приоритетите за развој на локалната самоуправа поставени на централно ниво и приоритетите кои се дефинирани на локално ниво.

Координацијата помеѓу националното и локалното ниво во Република Македонија во моментов, не се реализира на редовен и структуриран начин.

Во програмираниот период 1996-1999, кога во рамките на ФАРЕ програмата имаше компонента за прекугранична соработка со Република Грција се одржуваа редовни состаноци на работната група за соработка на ниво на програмирање и спроведување на проекти. Имено за подобрување на соработката со Република Грција и ефикасно искористување на средствата од Европската унија за истата намена, беше формирана работна група во чијшто состав влегуваа претставници на владините институции, но и претставници на општините од пограничниот регион. Оваа работна група се состануваше на редовна основа за да обезбеди успешна имплементација на проектите за прекугранична соработка.

Во моментов, координација помеѓу Владата на РМ (ВРМ) и општините се остварува на проектно ниво за проекти кои произлегуваат од КАРДС програмата, а во кои е предвидена техничка помош за општините во процесот на европска интеграција, како и проекти кои се однесуваат на развој на локалната инфраструктура. При тоа, Министерството за локална самоуправа преку Единицата за имплементација на проектот организира ad-hoc координативни состаноци со претставници на Заедницата на единиците на локалната самоуправа и претставници на општините за да се следи имплементацијата на проектите.

Истотака, општините имаат голема улога во учеството на Република Македонија во иницијативите на Европската комисија ИНТЕРРЕГ III А и Програмите на новото соседство, како најнова иницијатива на ЕК. Имено, за потребите на овие програми, Владата соработува со општините кои припаѓаат на пограничните региони кон Република Грција и Република Бугарија во подготовка на Заедничките програмски документи, додека пак соработката на општините во пограничните региони се остварува директно во правец на подготовка и заедничко аплицирање за фондови на ЕК. За ефикасно следење на овие иницијативи се одржуваат состаноци на техничко ниво во кои учествуваат претставници на ВРМ и општините заради градење на заеднички ставови и соодветно претставување на приоритетите пред партнерите.

IV. ПРОГРАМИРАЊЕ (ПАРТНЕРСТВО, СЛЕДЕЊЕ И ОЦЕНУВАЊЕ)

1. Постои ли Национален развоен план/ Регионален развоен план/планови? Доколку постои, за кој период и кои се неговите главни карактеристики од аспект на социоекономска анализа, осмислување на стратегии и цели, инвестициски приоритети, конкретни мерки кои ќе се преземат и решенија за спроведување?

Од своето осамостојување па до денес, Република Македонија помина низ еден тежок, долготраен процес на комплексни економски и политички реформи, насочени кон изградба на современо демократско општество со развиен систем на пазарна економија. Меѓутоа, во текот на транзициониот период, работите не се одвиваа онака како што посакувавме. Република Македонија беше погодена од повеќе надворешни шокови (трговски блокади, економски санкции врз соседни земји, вооружени конфликти), кои надополнети со одредени слабости при спроведувањето на структурните реформи, имаа свој негативен придонес врз динамиката на економскиот развој на земјата.

Имајќи го предвид непостоењето на основните претпоставки за адекватно планирање на развојот на среден и долг рок, во овој период, тежиштето на економската политика се даде на процесот на обезбедување на макроекономска стабилност.

За таа цел, кон крајот на 1993 година беше донесена сеопфатна Стабилизациона програма, подготвена и имплементирана со техничка и финансиска помош од страна на меѓународните финансиски институции, во прв ред ММФ и Светската банка. Со доследната и успешна реализација на оваа Програма, за краток рок беше постигната макроекономската стабилност, која успешно се одржува и во овој период. Стабилизирањето и нормализирањето на економските текови доведе до создавање на иницијални услови за соодветно конципирање на развојот на земјата на среден и подолг рок.

Во 1997 година, на барање на Владата на Република Македонија, Македонската академија на науките и уметностите (МАНУ), со поддршка од УНДП и Виенскиот институт за компаративни економски студии, подготви и издаде Национална стратегија за економски развој на Република Македонија до 2010 година, со посебен акцент за развој на одредени подрачја до 2020 година. Овој документ содржеше долгорочна визија и глобални стратешки насоки за остварување на ефикасен и одржлив развој на државата.

Со оглед на глобалниот карактер на стратегијата, се актуелизира потребата од подготвување на документ за покомплексна разработка на развојот на среден рок, односно за периодот до 2003 година. Поаѓајќи од овие согледувања, беше подготвен и донесен од Владата среднорочниот развоен документ под наслов: "Рамковна програма за економски развој и реформи - Македонија 2003" (Службен Весник на Република Македонија, бр. 49/2000). Со програмата е подготвен и Преглед на мерки и активности за реализација на Програмата, со конкретни задачи, носители и динамика на нивна реализација.

Програмата содржи два основни дела во кои се елаборирани макроекономските политики и реформите, како и два анекси во кои се содржани матрицата на мерките и активности со утврдени временски рокови, по носители, како и макроекономските индикатори за периодот за кој се однесува документот. Притоа, посебен акцент е даден на реформските процеси во сите области и на сите нивоа. Сепак, имајќи предвид дека веднаш по донесувањето на овој документ, односно во 2001 година дојде до влошување на политичко-безбедносната состојба во земјата, претпоставките врз кои се темелеше овој документ значително се променија. Меѓутоа, и покрај забавувањето на реформските процеси на краток рок, Владата на Република Македонија продолжи со решителното спроведување на зацртаните активности во делот на реформите.

Владата на Република Македонија започна изготвување на Стратегија за одржлив развој на Република Македонија, со временска рамка за донесување на овој документ до крајот на 2005 година. Исто така, во завршна фаза е изготвувањето на Извештајот за милениумските развојни цели за периодот до 2015 година, во кој покрај другото, се опфатени подрачјата за намалување на сиромаштијата и човековиот развој, како особено актуелни и клучни во развојот на Република Македонија. Покрај ова, Владата на Република Македонија го задолжи и Министерството за финансии да подготви Програма за социо-економски развој на Република Македонија за периодот 2005 - 2015 година.

Исто така, од страна на Владата изготвена е и Национална стратегија за интеграција на Република Македонија во Европската Унија, како документ во кој се поставени основните цели, насоки и приоритети на процесот на стекнување на членство во Унијата, односно се дефинира основната концептуална рамка и приоритетите во процесот на пристапување. Со Стратегијата се настојува да се утврди специфичниот пристап на Република Македонија кон нејзината интеграција, согласно со околностите и условите во кои ќе се одвива овој процес. Стратегијата преставува документ кој опфаќа три временски рамки: прво, се дава резиме на сегашната состојба во земјата, во однос на спроведувањето на одредени елементи од законодавството на ЕУ и усвојувањето на вообичаената практиката која се применува во ЕУ; второ, се наведуваат обврските кои произлегуваат од ССА, притоа опишувајќи како Република Македонија планира истите да ги исполни и на кој начин тие конкретно ќе придонесат кон остварување на целите за целосна интеграција на РМ во политичкиот и економскиот живот на Европа; и трето, се опишува перспективата на пристапувањето кон ЕУ, што ќе значи не само усогласеност и спроведување на политиките во едно многу пошироко опкружување од она дефинирано со ССА, туку и трансформација на некои од постојните елементи на ССА, во една многу подлабока форма на интеграција.

Сите овие документи ќе претставуваат појдовна точка за изработка на Националниот развоен план, во кој ќе бидат обединети утврдените развојни политики, приоритети и цели за одделните сектори и региони. Притоа, изготвувањето на овој документ ќе значи и преземање на голем број активности, меѓу кои:

- запознавање на јавноста и промотивни активности кои ќе обезбедат интерес и вклучување на сите релевантни учесници;
- запознавање на учесниците со насоките и начинот на изработка на развојниот план согласно критериумите на Европската комисија;
- воспоставување на конзистентна законска рамка која ќе обезбеди соодветно планирање и спроведување на развојните мерки;
- зајакнување на капацитетот на учесниците во насока на адекватно спроведување на програмата;
- инкорпорирање на одделните регионални и секторски развојни програми;
- воспоставување на партнерски однос преку вклучување на широк круг на заинтересирани субјекти (невладини организации, социјално-економските партнери);
- воспоставување на институционална и финансиска структура за спроведување на Националниот развоен план;
- обезбедување на усогласеност меѓу Националниот развоен план и препораките на Европската унија.

Врз основа на Националната развојна програма ќе се изготвуваат и Регионалните развојни програми.

Види:

(21_ Annex_01) : Националната Стратегија за интегрирање на РМ во ЕУ (Резиме);

(21_ Annex_02) : Одлука за стратешки приоритети на Владата на РМ за 2005 година и

(21_ Annex_03) : Методологија за стратешко планирање и подготвување на годишната програма за работа на Владата за 2003 и 2004 година.

2. Ако не постои, дали е предвидена подготовка на таков план/ планови и за кој период? Кој е рокот за подготовка на Национален развоен план?

До крајот на 2005 година, се очекува да биде завршена изработката на нацрт документот, во кој треба да бидат инкорпорирани и соодветните регионални политики. Подготовката на оперативните планови за имплементација на Националниот развоен план, односно изработката на регионалните и секторските проекти се предвидува во текот на 2007 година.

Во овој документ ќе бидат конкретизирани носителите и роковите за подготовка, при што за изработка на истата ќе биде побарана и соодветна техничка и финансиска помош.

Основните цели кои треба да се постигнат преку соодветното спроведување на мерките и активностите од развојната програма се следните:

- Дефинирање на критериуми за мерење на нивото на развиеност.
- Изработка на Нацрт Регионални развојни планови
- Обезбедување на Финансиски средства за оспособување и функционирање на регионалната политика;
- Воведување на инструменти за поттикнување на развојот
- Развој на човекови ресурси. Потреба од кадар. Лоцирање на а) централни тела и б) регионални тела.
- Обезбедување на конзистентност со законодавствата од областа на јавни набавки, конкуренција, државна помош, животна средина, финансиска контрола.
- создавање услови за забрзување на економскиот раст и решавање на проблемот на високата невработеност;
- создавање на отворено, цивилно општество, засновано на знаења, лична иницијатива и одговорност;
- обезбедување континуитет на правна, социјално ориентирана и политички стабилна држава.

3. Дали постои поврзаност меѓу Националниот развоен план и процесот на национално вложување и планирање на буџетот? Ако постои, како е обезбедена?

Во отсуство на Национален развоен план, поврзаноста на националното вложување и планирање на буџетот се обезбедува преку Фискалната стратегија, што како посебен тригодишен документ го донесува Владата на Република Македонија. Овој документ ги содржи макроекономските политики и проекцијата на макроекономските индикатори на среден рок, заедно со претпоставената буџетска рамка, исто така на среден рок.

Освен ова, во фискалната стратегија се дадени и трошоците на приоритетните иницијативи утврдени од страна на Владата на Република Македонија, во зависност од расположивите средства за финансирање и предвиденото буџетско салдо.

Во врска со спроведувањето на развојните стратегии, сите буџетски корисници кои учествуваат во извршувањето на програмата (ова се однесува и на сите останати буџетски корисници), се

должни да ги достават своите планови за следната буџетска година до Министерството за финансии, најдоцна до средината на месец јули од тековната година. Во врска со предлозите, до почетокот на ноември се вршат консултации и преговори меѓу предлагачите на плановите и Министерството за финансии, кое пак е задолжено до Владата на Република Македонија да достави предлог на Буџетот за наредната година најдоцна до 15 ноември. По усвојувањето на овој документ од страна на Владата, истиот се испраќа во редовна собраниска процедура.

Со изготвувањето на Националниот развоен план како основен документ за планирање на националните вложувања и на Буџетот на Република Македонија, јасно ќе се дефинира врска меѓу овие два процеса. Исто така, со овој документ ќе се изврши и јасно дефинирање и разграничување на институционалните и финансиските структури потребни за адекватно спроведување на развојниот план. Имајќи ја предвид потребата од обезбедување на финансиски средства од страна на државата (кофинансирање), со оглед на тоа дека за регионалната политика важи *"principle of additionality"*, посебно внимание ќе се посвети на процесот на зајакнување на капацитетот на институциите, во поглед на способноста за апсорбирање на финансиски средства и нивно навремено спроведување.

4. Кое тело/тела ќе биде одговорно (или вклучено) за подготовка на Националниот развоен план?

Имајќи во предвид дека станува збор за еден исклучително комплексен документ, кој во себе треба да ги инкорпорира развојните стратегии од сите сектори и во кој треба да бидат опфатени развојните цели, мерки и конкретни активности за интензивирање на економскиот раст и приближување на Република Македонија кон стандардите на Европската унија, неопходно ќе биде формирање на посебно меѓуминистерско тело, кое ќе биде задолжено за координација на подготовките и изработка на планот. Покрај владините институции, во подготвувањето на развојниот план активно ќе бидат вклучени и други учесници, во прв ред претставници од стручната и научната јавност, како и претставници на невладините организации. Контролата врз имплементацијата на одредбите од Националниот развоен план ќе се врши низ структурите во рамките на Владата на Република Македонија.

Подготовката на Националниот развоен план ќе го координира Владата низ централните служби, а во неговата подготовка ќе бидат вклучени и Министерството за финансии, Министерството за локална самоуправа, Министерството за економија, Министерството за труд и социјална политика, Министерството за земјоделство, шумарство и водоснабдување и Министерството за животна средина и просторно планирање. По потреба ќе се вклучат и други надлежни институции. При подготовката своја улога ќе имаат и ЗЕЛС (Заедницата на единиците на локалната самоуправа), Стопанската комора и Регионалните центри за поддршка на малите и средни претпријатија.

5. Кои постапки постојат или се предвидени за подготовка на Националниот развоен план и за обезбедување на координацијата меѓу министерствата како и широка и ефективна поврзаност меѓу сите релевантни партнери (регионалните и локалните власти, економските и социјалните партнери итн)?

Согласно со Информацијата за Правна и Институционална рамка за рамномерен регионален развој со Предлог Акционен план усвоена од Владата на РМ на 01.11.2004, ќе се воспостават и соодветни постапки за подготовка и координација на Националниот развоен план.

За подготвувањето на Националниот развоен план, неопходно ќе биде зајакнување на соодветните структури за меѓуминистерската координација, како и изнаоѓање на адекватни форми на соработка со невладиниот сектор преку вклучување на што поширок круг на заинтересирани страни. Исто така, во процесот на изготвување на овој план, како неопходност се наметнува и потребата од изработка на еден посебен документ како поддршка на целиот овој процес со кој, меѓу останатото, ќе се дефинираат и институционалната, нормативната и финансиската структура за спроведување на Националниот развоен план. Составен дел на целиот овој процес ќе биде и формирањето на соодветни работни групи составени од најразлични експерти задолжени за

точно одредена проблематика, како и формирање на Советодавно тело составено од еминентни експерти, задолжено за стручна евалуација на одделните програми.

Посебно ќе се обезбеди учество и консултација на сите релевантни партнери (локални власти, економски-социјални комитети, Парламентот, синдикатите, трговската комора и други), при што учеството на локалните власти ќе се остварува и преку усогласувањето на Националниот развоен план и локалните развојни планови.

Види (21_Annex_05): Резиме -Концепт за правна и институционална рамка за Рамномерен Регионален Развој.

6. Како ќе се обезбеди почитување на основните начела на програмирање (одлучување врз основа на објективни мерила)?

Како што споменавме во претходното прашање, планирањето во Република Македонија не е системски и институционално уредено. Оттука, основните начела на програмирање ќе бидат дефинирани во посебниот документ кој ќе се донесе како поддршка на целиот овој процес, а во кој ќе бидат вградени и објективните мерила за одлучување. Сепак, за задржување на доследноста во процесот на одлучување, неопходно ќе биде перманентното градење на соодветни мерила и критериуми, градење на општествена свест, како и вклучување на широк круг на релевантни учесници, со чија помош ќе се изврши сеопфатна анализа на состојбите, како основа за објективно донесување на одлуки за приоритетните цели.

Во иднина ќе бидат земени во предвид сите начела на програмирање содржани во “EU-Draft General Regulation” кои се однесуваат на Структурните и Кохезионите Фондови.

7. Дали е предвидена независна оцена на Националниот развоен план?

Еден од основните постулати на кои ќе се темели изработката на Националниот развоен план секако претставува почитување на принципот на транспарентност во сите фази на процесот. Оттука, Владата на Република Македонија ќе предвиди задолжителна независна оценка на развојниот план. Имајќи предвид дека за подготвувањето на Националниот развоен план ќе се побара и соодветна техничка помош, во согласност со Европските процедури, предвидено е склучување на посебни договори со независни консултантски куќи кои би извршиле самостојна евалуација на сите потребни документи.

8. Постојат ли тела со доволно искуство и способност да можат да извршат независна оцена на програмите за јавно вложување? Дали имаат искусни експерти?

Во Република Македонија постојат независни институти и други институции, како и субјекти од приватниот сектор кои располагаат со соодветен стручен кадар и техничка опременост да можат да вршат независна евалуација на програмите за јавни вложувања. Во повеќе наврати досега, во оценката на програмите за јавни вложувања, користени се слични искуства, односно извршено е консултирање на интернационалните консултантски куќи.

Евидентно е дека со воведувањето на новата Регионална политика согласно европската пракса ќе има потреба од зајакнување на капацитетот на независните тела за оценка на програмите за јавни вложувања.

9. Дали во државата постои систем за следење и оценување на спроведувањето на програмите/проектите кои ги кофинансира ЕУ? Ако постои, ве молиме опишете го тој систем (вклучени учесници, распределба на задачите, клучни податоци/индикатори, собирање и пренос на податоци итн).

Системот на мониторинг и евалуација во Република Македонија не е во целост изграден, но сепак програмите/проектите финансирани од Европската унија се следат преку следниве владини структури:

- Владата на Република Македонија на редовните седници е информирана за статусот на имплементација на програмите/проектите, најмалку два пати годишно, од страна на

- Секторот за европска интеграција-Одделение за координација на странска помош. Истовремено, релевантните министерства повремено ја информираат Владата за прогресот во имплементацијата на проектите кои се во нивна надлежност.
- Комитетот на министри за координација на странска помош (КМКСП) и Координативно техничката група на КМКСП ја следи имплементација на проектите како една од своите надлежности.
 - Работниот комитет за европска интеграција (кој е председаван од Заменикот на претседателот на Владата на Република Македонија задолжен за прашањата на европска интеграција и Национален координатор за странска помош а во составот на ова тело влегуваат државните секретари од сите министерства), чијашто примарна улога е следење на процесот на европска интеграција, но и на проектите како неделлива целина и помош во остварувањето на дефинираните приоритети за европска интеграција.
 - Управните комитети кои се формираат на проектно ниво.

Во периодот на имплементација на ФАРЕ програмата, Секторот за европска интеграција-Одделението за координација на странска помош редовно организираше пленарни состаноци во присуство на сите министерства во чијшто рамки се имплементираат проекти од една страна и преставници на Европската комисија од друга страна. Искуството покажа дека се работи за изворедно значајни состаноци кога станува збор за дискутирање на отворените прашања од одредени проекти, како и донесување на одредени заклучоци за натамошните активности за надминување на дефинираните проблеми.

Од 2002 година, кога мандатот на Европската агенција за реконструкција беше проширен и во Република Македонија, мониторингот и евалуацијата на проектите се врши под капата на ЕАР.

Истотака редовен мониторинг на проектите финансирани од Европската унија се вршеше на состаноците на Советот за соработка и соодветните работни групи заклучно со 2003 година. Истата практика се задржа и со влегувањето во сила на Спогодбата за стабилизација и асоцијација и почетокот на работата на Комитетот за стабилизација и асоцијација и соодветните подкомитети формирани во негови рамки.

По повеќегодишните напори за повторно воведување на децентрализираниот систем за имплементација на ЕУ помошта, Владата на Република Македонија започнува да ги гради капацитетите на поединечните министерства за препознавање на процесот на мониторинг како алатка за проверка на постигнувањата на целите на проектот. Во текот на изминатите години се јавуваше неопходноста во секое проектно фише да има инкорпорирано објективни, мерливи и остварливи индикатори за постигнување имајќи ги предвид финансиските и физичките инпути, активности, резултати, целите и распоредот за имплементација. Научените лекции од имплементацијата на ЕУ програмите упатуваат на слабости во управувањето со проекти кои имаат нејасни цели, имплементација на недоволно зрели проекти, и недоволен абсорпционен капацитет на крајните корисници и недоволна флексибилност во текот на имплементацијата. Сето тоа наложи потреба од користење на мониторинг како систем за рано предупредување и секако помош при реориентацијата на програмите (реалокација на фондови, ревизија на распоредот) кога е неопходно и во дизајнирањето на новите програми/проекти.

Во иднина се планира мониторингот на програмите/проектите да се одвива на поорганизиран начин преку формирање на секторски подкомитети за мониторинг кои би се состанувале два пати годишно и еден заеднички мониторинг комитет кој би се одржувал еднаш годишно. Мониторингот на ниво на програма би ја вршеле релевантните министерства, додека управните комитети би го вршеле мониторингот на проектно ниво, како досега. Подготовката на мониторинг извештаите ќе биде во насока на подготовка на состаноците на секторските подкомитети и на заедничкиот комитет за мониторинг на кои ќе се разгледува напредокот во имплементација на проектите, ќе се идентификуваат проблемите а ќе бидат предложувани одредени решенија низ разни препораки и крајни рокови. Клучна улога во мониторинг механизмот ќе има Националниот координатор за странска помош и Одделението за координација на странска помош како координатор на процесот на мониторинг.

Проценката на влијанието на CARDS програмите/проектите во однос на нивните цели секогаш беше и е во рацете на Европската унија односно ex-ante, mid-term и ex-post евалуацијата се остварува преку надворешни тимови ангажирани од Европската комисија и во поново време од ЕАР. Иако евалуационите тимови се ангажирани од ЕАР, во иднина од големо значење ќе биде доколку извештаите од евалуација на проектите (на следниот начин: многу задоволителен, задоволителен и незадоволителен) бидат широко дисеминирани за да бидат земени предвид:

- во дизајнирањето на идните програми,
- да обезбедат прва проценка од имплементацијата во однос на подобрувањето на ефективност на програмата и квалитетот на механизмите за испорака,
- како и да информираат за вистинската употреба на ресурсите, влијанието, ефикасноста и ефективност, како и лекции за интервенциите во иднина.

10. Кои се секторските приоритети во смисла на национални јавни или еквивалентни структурни трошоци (кои ги зафаќаат областите како што се основна инфраструктура, човечки ресурси, производна средина итн.). Ве молиме доставете детален преглед.

Во изминатиот период, Република Македонија во документите од развоен карактер имаше утврдено повеќе приоритети, меѓу кои со своето значење се истакнуваа зголемувањето на извозот; продуктивното ангажирање на работоспособното население; реструктурирање на националната економија согласно пазарните критериуми; изградба на инфраструктурни објекти согласно потребите на економијата и населението, како и други секторски приоритети. Дефинирањето на приоритетите не значеше напуштање на пазарните принципи, туку се темелеше на критериумите и постапките кои се применуваат во земјите со развиена пазарна економија.

Сепак, во изминатите неколку години, главен приоритет на Владините развојни програми секако е решавањето на проблемот со високата невработеност (зголемување на вработеноста), а поврзано со тоа и намалување на сиромаштијата. За таа цел, политиката на вработување, ќе биде насочена кон воспоставување на механизми за итно запирање на порастот на невработеноста и обновување на нарушените функции на пазарот на работна сила. Основни елементи на политиката за вработување ќе бидат активните мерки за поттикнување на инвестициите и вработеноста, реформите на пазарот на работна сила и создавањето на клима на поголема флексибилност и конкурентност. За таа цел, Владата на Република Македонија подготви и Национален акционен план за вработување 2004 – 2005 година, во согласност со стратегијата за вработување на Владата, принципите на политиката на вработување на Европската унија и насоките на Европскиот Совет.

Имајќи предвид дека остварувањето на овие цели е во директна врска со интензитетот на економскиот раст, главен приоритет на владината политика во наредниот период ќе биде создавање на услови за интензивирање на стапките на раст на македонската економија.

За да се постигне ова, потребна е развојна стратегија која ќе се базира на политики, кои согласно емпириските резултати, покажуваат позитивна корелација со растот:

- одржување на ниска и стабилна инфлација;
- контрола на јавните расходи;
- висока отвореност на земјата;
- развој на човечкиот фактор; и
- водење на политика на врамнотежен регионален развој.

Притоа, од огромно значење е овие политики да не ја влошат дистрибуцијата на доходот, со што ќе се овозможи и посиромашните слоеви од населението да ги почувствуваат користите од економскиот раст.

Согласно ова, како приоритетни цели на краток рок се поставуваат:

- зголемување на инвестиционата активност;
- зголемување на домашното штедење;

- интензивирање на структурните реформи;
- креирање на услови за развивање на конкурентен приватен сектор;
- усовршување на институционална рамка за функционирање на пазарната економија согласно критериумите утврдени од ЕУ.

Покрај ова, имајќи ја во предвид високата отвореност на Република Македонија кон светската економија, како еден од приоритетите во наредниот период секако ќе биде и обезбедувањето услови за поусогласени односи во трговскиот и платниот биланс. Иако во минатата година дефицитот на тековната сметка беше мошне низок и изнесуваше 3,3% од БДП (пред се како резултат на високите приватни трансфери), во 2004 година повторно дојде до негово зголемување, при што согласно проекциите до крајот на годината, истиот нема да надмине 6% од БДП. Доследното и координирано спроведување на краткорочните активности и мерки за пооттикнување на извозот и намалување на трговскиот дефицит ќе претставуваат основа на економската и развојна политика (се разбира во координација со монетарната политика), 2005 година треба да доведе до намалување на дефицитот на тековната сметка на ниво од околу 5,5% од БДП.

Во услови на ограничени домашни ресурси, приоритет во наредниот период ќе претставува и решавање на прашањето за привлекување на странските директни инвестиции. Инвестициите, како еден од движечките фактори за вкупниот развој, освојување на квалитетот и стандардите на светскиот пазар и пред се креирање на нови работни места, имаат нагласено место во мерките на економската политика. Во таа насока, политиките на Владата на Република Македонија ќе бидат засновани на 4 темелни принципи:

- национален третман на странските инвеститори;
- владеење на правото и целосна заштита на правото на сопственост на странските инвеститори;
- стабилна и конзистентна регулатива, односно економски амбиент за делување, со зголемени олеснувања за новите инвестиции; и
- адекватно и транспарентно функционирање на сите институции на системот.

Исто така, Министерството за економија, со поддршка на странски донатори и врз основа на успешни примери и практики, обезбеди и институционална форма за поддршка и помош на странските инвеститори, преку формирање на Агенција за странски инвестиции, (треба да профункционара во 2005) како независна, високо професионална и способна институција, чија задача не се сведува само на привлекување на странските инвеститори, туку и на следење и континуирана поддршка и во периодот по отпочнувањето со работа на проектите, односно во периодот по вложувањето.

Освен странските директни инвестиции, големо внимание ќе се посвети и на јавните инвестиции во земјата. За таа цел, Владата на Република Македонија донесе Програма за јавни инвестиции на Република Македонија 2004 – 2006 година, со која се утврдува стратегијата за инвестирање во јавниот сектор на среден рок, земајќи ги при тоа предвид состојбите на објектите во инфраструктурата и потребите, како и можностите за финансирање од сопствени извори и од меѓународни финансиски институции и донатори. Во оваа Програма, вклучени се проекти кои имаат важна улога за развојот на секторот на енергетиката, транспортот, водоснабдувањето, наводнувањето, екологијата, како и нестопанските дејности.

Во наредниот период, како приоритет се поставува и неопходноста од поголема приспособливост на работниците и претпријатијата кон динамичните промени во светската економија и приближувањето кон "економијата заснована на знаење". Во таа насока ќе се изврши и потребното ажурирање на законската рамка со цел обезбедување на поголема флексибилност за активно унапредување на нови, "нетипични" форми на работни аранжмани, флексибилни аранжмани за работно време и зголемување на можностите за напредување во кариерата. Тргувајќи од значењето на образованата работна сила како значаен сегмент за подобрување на деловната клима, Владата на Република Македонија ќе го интензивира процесот на подобрување на квалитетот и ефикасноста на системот на образование и обука, при што акцентот ќе биде ставен врз унапредување на стручното образование и доживотното учење.

Владата на Република Македонија, имајќи ги во предвид значајните потреби во јавниот сектор, особено внимание посветува на рационалното користење и насочување на средствата наменети за инвестиции во јавната инфраструктура, преку среднорочната Програма за јавни инвестиции, како инструмент за планирање во континуитет. Во Програмата се опфатени инвестициони проекти согласно приоритетните потреби во областите на енергетиката, транспортот, водоснабдувањето, наводнувањето, екологијата и нестопанските дејности, а кои се оценети дека имаат значаен придонес за развојот на земјата.

Временскиот опфат на Програмата е тригодишен, при што првата година е секогаш буџетската (тековна) година, а во двете последователни години се вклучени оценетите, односно планираните потреби (трошоци). Програмата се подготвува секоја година, со оглед дека остварените промени мораат да бидат евидентирани, како во реализираниот дел на јавните инвестиции, така и во планираните активности.

Актуелната Програма за јавни инвестиции е за периодот 2004 - 2006 година.

Преглед на инвестициони вложувања во јавниот сектор во период 2004-2006 година				Во милиони евра
Сектор	2004	2005	2006	Вкупно
Вкупно	270,04	300,80	258,94	829,78*
Енергетика	63,43	44,75	36,22	144,40
Сообраќај	94,64	98,68	92,71	286,03
Водостопанство	18,33	26,17	22,85	67,35
Комунал. услуги и домување	36,31	41,85	13,71	91,87
Животна средина	11,60	13,73	13,24	38,57
Останато стопанство	5,03	5,06	5,09	15,18
Образование и наука	8,39	34,95	34,46	77,80
Здравство	3,26	1,93	1,93	7,12
Останато нестопанство	29,05	33,68	38,73	101,46

* Податоците се земени од Програмата за јавни инвестиции во Република Македонија 2004 – 2006 година

Во периодот што доаѓа, треба да биде подготвена Програмата за 2005-2007 година. Во Програмата, покрај средствата за капитални инвестиции од Буџетот на Република Македонија, во планирањето се влезени и средствата обезбедени од меѓународната заедница, Европската унија, билатералните донатори, како и средства обезбедени преку странски директни инвестиции, заеднички вложувања и концесии.

Види (21_Апнех_04) : Програма за јавни инвестиции 2004-2006.

V. УПРАВУВАЊЕ СО БУЏЕТ И ФИНАНСИИ

1. Како ќе биде обезбедено националното кофинансирање во рамки на помошта на ЕУ? Ве молиме опишете ги прописите кои се во сила и оние што се предвидени.

Националното кофинансирање на помоштите од ЕУ се обезбедува и ќе се обезбедува во Буџетот на Република Македонија и буџетите на ЕЛС (единиците на локалната самоуправа) согласно Законот за буџети (Службен Весник на Република Македонија, бр. 79/93; 03/94; 71/96; 46/00; 11/01; 93/01; 46/02; 24/03 и 85/03), односно за секоја година согласно Законот за извршување на буџетот и одлуките за извршување на буџетите на ЕЛС.

За да се обезбеди навремено национално кофинансирање неопходно е да се направат соодветни проекции за потребните финансиски средства во процесот на пополнување на буџетскиот циркулар за наредната година.

Покрај ова, со новиот Закон за буџети, кој е во подготовка ќе се овозможи пренесување на средствата предвидени за кофинансирање за период од три години а во случај на потреба, ќе постои можност за нивно трансферирање меѓу различни програми.

2. Дали постојат расположливи финансиски средства за идно кофинансирање на програми и проекти на ЕУ (врз основа на реални економски проекции)? Ако има такви, ве молиме наведете ги.

Износот на финансиските средства за кофинансирање на програми и проекти на ЕУ, се утврдуваат во соодветните потпишани правни акти. Тие се основа за планирање на годишниот износ на овие средства во годишниот Буџет на Република Македонија. Тоа значи дека, доколку Владата на Република Македонија потпише акт кој предвидува кофинансирање, буџетското учество за реализација на тој акт претставува обврска која секоја институција, корисник на овие средства ја пријавува во нивната предлог буџетска пресметка. Министерството за финансии ја планира оваа обврска во годишниот Буџет. Проекти финансирани од Европската унија за кои се обезбедува буџетско учество се: изградба на автопат Е-75, реконструкција на граничниот премин Блаце, развој на инфраструктурата во локалните самоуправни единици (прва фаза), а во 2005 година вкупно 20,0 милиони денари за кофинансирање на нашето учество во Програмите на заедниците, како и 8,0 милиони денари за кофинансирање на договорените проекти во рамките на Новата соседска политика (со Бугарија и Грција).

За сега не се планирани и расположливи финансиски средства за подолгорочно идно кофинансирање на други програми и проекти. Меѓутоа со донесувањето на новиот Закон за буџети, кој е во подготовка, ваквите проекции за предвидените средства за кофинансирање на програми и проекти од ЕУ ќе се определуваат за период од три години.

3. Кои се регионалните и локалните, економски и социјални или други партнери од кои се очекува национално кофинансирање? Како ќе се обезбеди тоа национално кофинансирање?

Националното кофинансирање во рамки на странски помошти, се обезбедува со Буџетот на Република Македонија, Буџетите на Единиците на локална самоуправа, како и финансиските планови на јавните претпријатија. Не постои законско или друго ограничување за вклучување на други економски и социјални партнери во вкупното национално кофинансирање на странски помошти. Тоа значи дека доколку постои интерес или потреба може да бидат вклучени и други субјекти, како што се: синдикат, приватни компании, невладини организации и други.

Согласно Информација за Правна и Институционална рамка за рамномерен регионален развој со предлог Акционен план усвоена од Владата на РМ на 01.11.2004 година, се планира основање на адекватни институции за регионален развој. Овие идни организации ќе бидат надлежни за планирање и остварување на рамномерниот регионален развој на централно ниво, и на регионално ниво.

Институциите за регионален развој ќе ги сочинуваат претставници на ЕЛС од регионот, НВО-а и други социјални партнери кои имаат интерес за тоа. Консеквентно проекциите на овие регионални центри (вкупно осум, согласно номенклатурата на територијалните единици за статистика на Република Македонија), како и одделните единици на локална самоуправа ќе може да ги пријават своите проекции на потребни средства заради обезбедување на национално кофинансирање. Секако Секторот (Одделението) за финансирање на програми и проекти за помош од ЕУ и управните органи на единиците на локалната самоуправа и на институциите за регионален развој ќе ја дефинираат целта, условите на искористување и начинот на презентирање и евиденција на планираните приходи според извори, како и трошоците во буџетите според намени, за финансирање на нивните сопствени активности.

Види (21_Appex_05): Резиме -Концепт за правна и институционална рамка за Рамномерен Регионален Развој.

4. Кое тело има главна одговорност за давање насоки или инструкции за управување со финансии?

Главна одговорност за давање насоки или инструкции за управување со финансии во Република Македонија согласно новиот Закон за буџети ќе има посебен Сектор за финансирање на програми и проекти за помош од ЕУ во состав на Министерството за финансии во која ќе се обавуваат функциите на централната единица за финансирање и склучување на договори. Секторот ќе управува со средствата од ЕУ во согласност со одредбите и правилата на Европската комисија. и ќе има надлежност и одговорност за проектите, од изготвувањето на тендерот до склучување на договорот, плаќањето и известувањето. За секоја потпишана финансиска спогодба со Европската комисија централна единица за финансирање и склучување на договори ќе отвори посебна сметка кај деловна банка.

5. Кои прописи во сила се однесуваат на мобилизирање и циркулирање на финансиските текови во рамки на помошта од ЕУ?

Прописите кои се во сила, а се однесуваат на прибирање и движење на финасиските текови во рамки на помошта од ЕУ се:

- Устав на Република Македонија;
- Закон за склучување, ратификација и извршување на меѓународни договори (Службен весник на Република Македонија, бр.05/98);
- Закон за ратификација на Спогодбата за стабилизација и асоцијација меѓу Република Македонија и Европските заедници и нејзините земји членки (“Службен весник на Република Македонија” бр.28/01);
- Закон за буџетите (“Службен весник на Република Македонија” 79/93; 03/94; 71/96; 46/00; 11/01; 93/01; 46/02; 24/03 и 85/03);
- Закон за извршување на буџетите за пооделните години (“Службен весник на Република Македонија” 85/03);
- Закон за Владата на Република Македонија(“Службен весник на Република Македонија” бр.59/00; 26/01 и 12/03);
- Закон за јавните набавки (“Службен весник на Република Македонија” бр.19/04);
- Закон за државната ревизија(“Службен весник на Република Македонија” бр. 65/97; 31/03 и 19/04);
- Закон за внатрешна ревизија во јавниот сектор (“Службен весник на Република Македонија” бр.69/04);
- Закон за сметководството за буџетите и буџетските корисници (“Службен весник на Република Македонија” бр.61/02 и 98/02);
- Закон за државна ревизија (“Службен весник на Република Македонија” бр. 65/97; 31/03 и 19/04);
- Повеќе подзаконски акти, релевантни одлуки, правила и упатства на НБРМ, Владата на Република Македонија и Министерството за финансии за тековните и долгорочните потреби за уредување на поодделни прашања (Одлука на Владата на Република Македонија за финансиска спогодба за годишен акционен план за КАРДС програма и др.).

Во понатамошниот период следи усогласување на прописите кои се однесуваат на мобилизирање и циркулирање на финансиските текови со “Council Regulation” No. 1260/1999 и со “EU-Draft General Regulation”.

6. Низ кои тела поминуваат тие финансиски средства (ревизорска трага)? Наведете ги функциите на овие тела или надлежни институции?

Финансиските средства се евидентираат и поминуваат низ времените девизни сметки на НБРМ, наменските девизни и денарски сметки отворени од Министерството за финансии или со согласност на Министерството за финансии за отворање на сметки од други буџетски институции кај НБРМ освен средствата на ЕУ, буџетското сметководство по одделните сметководствени

евиденции на буџетските институции корисници на странска помош, сметководствата на проектните единици одговорни за имплементација на странската помош. Сите се задолжени да подготват поединечни завршни сметки и и да ги достават до Централниот регистар на РМ во рамки на кој постои единствен регистар на сметки. Буџетските институции се обврзани да изготвуваат завршни сметки кои ги доставуваат до МФ за подоцна да бидат инкорпорирани во Годишната завршна сметка на Буџетот на РМ која се усвојува од Владата и Собранието на РМ. Воедно на барање на странските донатори проектните единици се должни да ангажираат независен ревизор кој изготвува годишен ревизорски извештај и истиот се доставува до странскиот донатор. Истовремено проектните единици се должни на барање на донаторот да доставуваат периодични извештаи за прогресот на активностите при имплементацијата на странската помош.

Во понатамошниот период, системот на **ревизорска трага** во Република Македонија ќе биде хармонизиран со “Commission Regulation” No 438/2001.

Министерот за финансии, по потреба може да го задолжи Секторот за централна внатрешна ревизија да изврши ревизија и подготви ревизорски извештај за имплементацијата на поединечни програми и проекти. Државниот Завод за ревизија (ДЗР) врз основа на годишниот план за активности доставува до Собранието на РМ извештај за спроведените ревизии во текот на годината и истиот се објавува на web страницата на ДЗР.

Во Министерството за финансии постоеше Централно одделение за финансирање и склучување на договори по проекти финансираи од ЕУ од 2000 до 2002 година во чии рамки проектите се реализираа по децентрализиран систем на имплементација со техничка помош од ЕУ. Со проширувањето на мандатот на Европската агенција за реконструкција за територијата на РМ надлежноста на ова одделение премина во ЕАР, а одделението беше укинато.

Република Македонија ќе основа (Сектор) Централна единица за финансирање на програми и проекти за помош од ЕУ, како орган во состав на Министерството за финансии и истата се планира да се формира во период не подолг од две години. Оваа единица ќе управува со средствата на ЕУ во согласност со правилата кои го уредуваат користењето на средствата на ЕУ, ќе ги изготвува тендерите, договорите и ќе ги врши плаќањата од посебна сметка за секоја донација поодделно.

Кај органите на државната управа кои се корисници на децентрализирани проекти ќе бидат назначени раководители на програмите одговорни за техничко спроведување на проектите. Обврските и одговорностите меѓу одговорното лице за потврдување на програмот во Централната единица и раководителите на програмите кај сите децентрализирани проекти ќе се регулира со потпишување на договор. Кај децентрализираниот начин на извршување на програмите раководителот на програмот е одговорен пред лице за потврдување на програмот за успешното техничко спроведување на проектот, а Централната единица ќе биде одговорна за тендерската постапка, сметководството, известувањето, следењето и управувањето со средствата на ЕУ.

7. Конкретно, кои надлежни институции или тела би биле одговорни за да го потврдат спроведувањето на активностите и регуларноста на трошоците пред Комисијата?

Во моментов надлежностите поврзани со прашањето се извршуваат од страна на Европската агенција за реконструкција, а во иднина надлежни институции одговорни за потврдување на спроведувањето на активностите и регуларноста на трошоците пред Европската комисијата ќе бидат: (Секторот) Централната единица за финансирање на програми и проекти за помош од ЕУ која ќе биде во рамките на Министерството за финансии и ќе воспостави директна поврзаност со Секторот буџети и фондови и Секторот за трезор како и институциите одговорни за имплементација на програмите. Верификацијата на спроведените активности може да биде направена од страна на Секторот за централната внатрешна ревизија при Министерството за

финансии и Државниот завод за ревизија. Исто така за секој одделен програм / проект ќе се ангажира независна ревизорска кука чии што годишни извештаи ќе се доставуваат до Комисијата.

8. Ако е применливо, ве молиме наведете ги функциите делегирани на други тела кои ќе треба да се утврдат.

Во моментот не се делегирани функции на други тела но во насока на успешно имплементирање на проектите финансирани од ЕУ функциите на набавки и склучување на договори ќе бидат делегирани на (Сектор) Централна единица за финансирање на програми и проекти за помош од ЕУ, со претходна обезбедена конзистентност и координираност со Секторот за буџети и фондови и Секторот за трезор и Бирото за јавни набавки. Воедно ќе биде потребно да се прошират надлежностите на Секторот за централна внатрешна ревизија и ДЗР за контрола на користењето на средствата од ЕУ. Одделни функции ќе бидат делегирани по вклучувањето во предпристапните програми односно новите инструменти (IPA) и други регионални фондови на Европската Унија.

9. Ако е применливо, ве молиме наведете како се запазува соодветното издвојување на функциите во рамки на внатрешната структура на спроведување.

Во моментот издвојувањето на функциите во рамките на внатрешната структура е извршено со назначување на :

- Национален координатор за помош (потпретседател на Владата) - надлежен за работи со ЕУ и за програмирање во земјата примател, за обезбедување на процесот на стабилизација и приклучување, како и користење на финансиската помош од Европската унија и одговорен за следење и оценка на децентрализираните програми од Европската унија.
- Раководителот на Секторот за европски интеграции односно Секторот за европски интеграции при Владата на РМ има оперативно-техничка функција за договарање и координирање на сите помошти од ЕУ.
- Имплементацијата се реализира преку ЕАР и надлежната институција одговорна за соодветната програма, делумна инволвираност во овие активности има и Секторот за меѓународни финансии при Министерството за финансии.

Во иднина:

- Национален координатор за помош (потпретседател на Владата) - надлежен за работи со ЕУ и за програмирање во земјата примател, за обезбедување на процесот на стабилизација и приклучување, како и користење на финансиската помош од Европската унија и одговорен за следење и оценка на децентрализираните програми од Европската унија.
- Одговорно лице (во моментот оваа функција ја извршува) Раководителот на Секторот за европски интеграции) овластено за потврдување на програмите – одговорен за спроведување на сите или одделни делови од програмите со кои се управува во рамките на децентрализираниот систем за имплементација;
- Раководител на (Секторот) Централната единица за финансирање на програми и проекти за помош од ЕУ, (што треба да ги преземе функциите на ЕАР од 2006 година) одговорен за функционирањето, односно за финансиското управување со децентрализираните проекти и надлежен за финансиско и административно управување со проектите во согласност со законите за набавки, уредбите и постапките на ЕУ
- Раководител на програма – одговорно лице во надлежните министерства и агенции, надлежен за техничко спроведување на проектите.

10. Дали горенаведените тела подложат на внатрешна ревизија/ контрола?

Внатрешната ревизија/контрола над работењето на ЕАР е во директна надлежност на Европската комисија.

Во иднина внатрешна ревизија на (Секторот) Централната единица за финансирање на програми и проекти за помош од ЕУ, ќе ја врши Одделението за внатрешна ревизија во Министерството за финансии, а кај децентрализираните единици одделенијата за внатрешна ревизија во органите кај што припаѓаат.

Функционирањето на единиците за внатрешна ревизија е детално образложено во одговорите во главата 28, (види 28).

11. Ако е применливо, каде се лоцирани тие единици за внатрешна ревизија/контрола? Дали се независни по функција? На кој начин се гарантира тоа?

Согласно Законот за внатрешна ревизија во јавниот сектор (Службен весник на Република Македонија, бр. 69/04) единиците за внатрешна ревизија се организационо и функционално независни и должни објективно да го оценат работењето на буџетскиот корисник и да сигнализираат за евентуалните неправилности и неусогласености со законските и други прописи и да предлагаат мерки за нивно отстранување. Со членовите 13, 14 и 15 од горенаведениот закон е обезбедена организациона и функционална независност на единиците за внатрешна ревизија согласно кои единицата за внатрешна ревизија директно одговара пред раководителот на организацијата, а ревизорот не смее да извршува други задачи што не се поврзани со функцијата на внатрешната ревизија.

12. Колкав персонал е на располагање за внатрешна финансиска ревизија/ контрола?

Секој буџетски корисник самостојно ја одредува организационата структура на единицата за внатрешна ревизија и бројот на вработените во истата.

Согласно Законот за внатрешна ревизија (Службен весник на Република Македонија, бр. 69/04) во јавниот сектор во Министерството за Финансии функционира Секторот за централна внатрешна ревизија, со 11 вработени, кој врши внатрешна ревизија кај буџетските корисници кои немаат основано единици за внатрешна ревизија и хармонизација на системот на внатрешната ревизија.

13. Кои се сметководствените решенија за помошта од ЕУ? Која надлежна институција (институции) или тело (тела) е (се) одговорен (ни)?

Буџетите и буџетските корисници, за сите приходи и други приливи (помошти) и расходи и други одливи, се должни да водат сметководство, составуваат и поднесуваат финансиски извештаи согласно Законот за сметководството за буџетите и буџетските корисници (Службен весник на Republika Makedonija, br. 61/02); прифатените сметководствени принципи; сметководствено прифатената практика и Меѓународните сметководствени стандарди за јавниот сектор. Министерот за финансии во Службен весник на Република Македонија ќе ги објави Меѓународните сметководствени стандарди за јавниот сектор.

Министерството за финансии е надлежно за сметководствените решенија за помошта од ЕУ. Истото министерство прописите за водење на сметководство ќе ги усогласи со регулативите на ЕУ кои ја регулираат оваа материја.

14. Постојат ли важечки постапки за справување со неправилности на национално и регионално ниво (систем за известување/систем за поднесување жалби)?

Процедурите за постапување во случај на откривање на неправилности на национално и локално ниво се утврдени со Законот за државна ревизија (Службен весник на Република Македонија, бр. 65/97; 31/03 и 19/04) и Законот за внатрешна ревизија (Службен весник на Република Македонија, бр. 69/04) во јавниот сектор. Со прифаќањето на ревизорскиот извештај изготвен согласно горенаведените закони законскиот застапник на субјектот кај кој е вршена ревизија ја превзема одговорноста за отстранување на неправилностите утврдени со ревизијата (а ревизорите ова го проверуваат на почетокот на следната ревизија), што претставува прво ниво на решавање на неправилностите.

Годишниот извештај на Државниот завод за ревизија се поднесува до Собранието на РМ најдоцна 7 месеци по истекот на рокот за доставување на годишните финансиски извештаи. До Собранието на РМ можат да се поднесат и тековни ревизорски извештаи за утврдени значајни незаконитости на национално ниво. На локално ниво извештајот на Државниот завод за ревизија се доставува до одговорното лице на субјектот (за периодот во кој е ревидиран субјектот) и Советот на единицата за локална самоуправа, кој треба да преземе мерки од своја надлежност.

15. Кој прв се известува во случај на неправилности?

Кога станува збор за внатрешната ревизија согласно Законот за внатрешна ревизија (Службен Весник на Република Македонија, бр. 69/04), во јавниот сектор, раководителот на единицата за внатрешна ревизија задолжително прво го известува раководителот на субјектот доколку открие неправилности или оцени дека тие би можеле да настанат.

Кога станува збор за државна ревизија по завршување на ревизијата се доставува ревизорски извештај кој ги содржи наодите за утврдените неправилности и препораките за нивно отстранување кои се доставуваат до законскиот претставник на субјектот кај кој е извршена ревизијата.

Доколку државниот ревизор утврди дека постои основано сомнение дека е сторен прекшок или кривично дело веднаш, штом е можно ќе ги известат надлежните органи за поведување на соодветна постапка.

16. Постојат ли постапки и одговорности во врска со известувањето за неправилностите пред Комисијата?

Постапките и одговорностите во врска со известувањето за неправилностите пред Европската комисија ќе се регулира со Законот за јавна внатрешна финансиска контрола, согласно кој сите информации за нерегуларности откриени од субјектите при користењето на средства од европските фондови или средства добиени од европските фондови со кофинансирање на државата ќе бидат доставени до Министерството за финансии без одлагање, а Министерството за финансии до надлежните институции на Европската Комисија.

Сите корисници на европските фондови ќе им овозможат на овластените лица и на инспекторите од Европската комисија и Европскиот суд на ревизори слободен пристап до целата документација, канцелариите, средствата и персоналот.

Државниот завод за ревизија нема законска обврска да ги пријавува неправилностите утврдени во ревизиските постапки на Европската комисија односно истиот е директно одговорен на Собранието на РМ. Ревизорските извештаи на Државниот завод за ревизија се достапни до сите заинтересирани субјекти имајќи предвид дека сите се објавуваат на интернет.

17. Дали во прописите постои гаранција дека Комисијата секогаш ќе биде известена за неправилностите?

Гаранција за постојана контрола на работата на (Секторот) Централната единица за финансирање на програми и проекти за помош од ЕУ, ќе биде континуираното известување на надворешниот ревизор ангажиран од страна на Европската комисија, како и соработката на Министерството за финансии со релевантните меѓународни институции во областа на внатрешната ревизија регулирано со член 8 од Законот за внатрешна ревизија во јавниот сектор (Службен весник на Република Македонија, бр.69/04).

Што се однесува до државната ревизија објавувањето на сите ревизорски извештаи на интернет е гаранција дека Комисијата ќе биде информирана за неправилностите.

18. Постојат ли одговорности за контрола и ревизија на национално и регионално ниво? Ако постојат, ве молиме доставете опис на надлежните власти.

За ревизија на национално и регионално ниво согласно Законот за државна ревизија (Службен Весник на Република Македонија, бр. 65/97; 31/03; 19/04), задолжен е Државниот завод за ревизија. Под државна ревизија, во смисла на овој закон, се подразбира испитување на документите, исправите и извештаите на извршената интерна контрола и интерна ревизија, сметководствените и финансиските постапки и други евиденции од аспект на тоа дали финансиските извештаи вистинито и објективно ја искажуваат финансиската положба и резултатот на финансиските активности во согласност со прифатените сметководствени начела и сметководствени стандарди и Меѓународните ревизорски стандарди на INTOSAI. Државна ревизија претставува и постапката на испитување на финансиските трансакции кои претставуваат државни расходи во смисла на законското и наменското користење на средствата.

Подетален опис на работењето на Државниот завод за ревизија е изнесен во одговорите (види 28_I_A_01; 28_I_A_02; 28_I_A_03).

19. Какви мерки (одговорности, постапки) постојат против измама?

Согласно Законот за државната ревизија (Службен Весник на Република Македонија, бр. 65/97; 31/03 и 19/04), доколку овластениот државен ревизор утврди дека постои основано сомнение дека е сторен прекршок или кривично дело, за тоа веднаш ги известува надлежните органи (обвинителството, Министерството за внатрешни работи, Државната комисија за спречување на корупцијата) заради поведување на соодветна постапка. Надлежните органи за преземените мерки, задолжително го известуваат Државниот завод за ревизија во рок од 90 дена.

За извршените и утврдени измами се преземаат и мерки во согласност со Законот за државните службеници (Службен Весник на Република Македонија, бр. 59/00), со покренување на дисциплинска, прекршочна и кривична постапка.

Во Министерството за финансии, постои Девизен инспекторат кој презема мерки против измамите од областа на својата работа, врз основа на закон (Закон за девизно работење, Службен Весник на Република Македонија, бр. 34/01, 49/01, 103/01, 54/02, 51/03).

20. Постојат ли некои постапки кои овозможуваат собирање и поднесување на бараните податоци за да може во процесот на програмирање да се провери почитувањето на начелото на кумулација со оглед на нивото на јавните или еквивалентните минати трошоци?

Законот за буџет кој е во подготовка ќе биде усогласен со прописите на ЕУ кои се применуваат на општиот буџет на Европската заедница. Со усогласениот Закон за буџетите, ќе се обезбеди начелото на кумулација (додавање) во процесот на програмирање и начелото за изработка на повеќегодишен буџетски документ.

Во наредниот период ќе се овозможи почитување на принципот на кумулација преку подигањето на способноста за програмирање (Programming capacity) со изготвување на Националниот развоен план, административната способност (подобрување на координацијата меѓу министерствата и дефинирање на улогата и одговорностите на телата кои ќе бидат задолжени за управување со средствата од Структурните фондови), финансиско и сметководствено управување и статистичко прилагодување со доследна примена на Номенклатурата на територијалните единици за статистика на Република Македонија која се темели на NUTS класификацијата.

VI. РАСПОЛАГАЊЕ СО СТАТИСТИЧКИ ПОДАТОЦИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА СТРУКТУРНИТЕ ФОНДОВИ

1. Ве молиме опишете кои социоекономски податоци/статистика се достапни на национално и регионално ниво?

Сегашна состојба

Според Програмата за статистички истражувања се прибираат следните социо - економски податоци кои се на располагање на NUTS II (Република Македонија)-национално ниво и NUTS V-локално ниво:

- Население и витални статистики;
- Податоци за социјална заштита;
- Образование;
- Култура и
- Правосудство.
- Анкетата за работна сила - која обезбедува податоци за пазарот на труд, започнувајќи од 2004 прибира податоци со кои ќе можат да се пресметуваат соодветните категории на NUTS II (национално) и NUTS III (регионално ниво).
- Анкетата за потрошувачка на домаќинствата - е на располагање на NUTS II национално ниво (Република Македонија). Како една од мерките за усогласување со методологиите на ЕУ е редизајнирање на примерокот за Анкетата за потрошувачка на домаќинствата на NUTS III регионално ниво.

Институции кои освен ДЗС прибираат податоци од оваа сфера се: Републичкиот завод за здравствена заштита, Фондот за пензиско и инвалидско осигурување, Министерството за правда и Агенцијата за Вработување.

Мерки за усогласување со ЕУ

Редизајнирање на примерокот за Анкетата за потрошувачка на домаќинствата со цел да може да се пресметуваат податоците на NUTS III - регионално ниво. Исто така потребно е испитување на квалитетот и репрезентативноста на постојните податоци кои се на располагање на регионално ниво.

Постојат потешкотии околу редизајнирање на примерокот и проценка на одредени варијабли на мали подрачја.

За сите социо - економски податоци детални информации има во Поглавје 12 – Статистика.

2. Дали овие податоци/статистика се усогласени на европско ниво (прифатени и објавени од Евростат)?

Сегашна состојба

Овие податоци во најголем дел се усогласени со методологиите на ЕУ, а на дел од нив се работи на понатамошно подобрување и усогласување.

Податоци за ЕУРОСТАТ се доставуваат за население и образование, врз основа на редовни годишни барања, но податоците не се објавуваат во публикациите на ЕУРОСТАТ.

За мерките за усогласување со стандардите на ЕУ и идни подобрувања, како и проблеми во врска со истражувањата, особено во делот за прикажување на податоците на пониско ниво од НУТС II, има подетално во поглавјето 12 (од прашање 12_1_E_1_1 до прашање 12_1_E_8_3).

3. Дали се достапни (усогласени) податоци за Бруто домашниот производ (БДП) според паритетот на куповната моќ за идното НУТС II ниво?

Податоци за БДП според паритетот на куповната моќ се достапни на ниво на НУТС II (Република Македонија).

Започнувајќи од 1996 година, Република Македонија е вклучена во Пилот проектот за Европска програма за споредба. Методологијата што ја користи ДЗС е целосно усогласена со методологиите на ОЕЦД и ЕУРОСТАТ. Податоците се доставуваат во ОЕЦД во тригодишни циклуси каде се вршат пресметките на БДП пресметан според паритетот на куповната моќ. Последен расположив податок за БДП пресметан според паритетот на куповната моќ на НУТС II е за 1999 година. Во тек се пресметките за 2002 година кои се подготвуваат од страна на ОЕЦД.

Фазите за работа и роковите за секоја фаза се дефинирани од страна на ОЕЦД.

Подетални информации за пресметките на БДП за Паритетот на куповната моќ се наоѓаат во поглавје 12 - модул 55200 (види 12_1_G_5_2).

4. Дали се достапни (усогласени) податоци за БДП според паритетот на куповната моќ за идното НУТС III ниво?***Сегашна состојба***

БДП според паритетот на куповна моќ не е достапен на ниво NUTS III.

Мерки за понатамошно усогласување со ЕУ

Во тек е анализа на постојните податоци на пониско ниво, потребни за пресметка на додадената вредност на регионално ниво, според методологиите на ЕУ. Регионалните статистики се ставени како идна активност во Програмата за статистички истражувања за периодот 2003-2007 објавена во Службен весник на Република Македонија број 69/2003 година. Во почетокот ќе се започне со пресметка на додадената вредност на регионално ниво, за на крај да се состави комплетен сет на Регионални сметки.

Во тек е усвојување на методологија за пресметка на БДП на пониско ниво. Исто така потребна е детална анализа на расположивите податоци и нивната репрезентативност на ниво на региони.

Подетално за регионални сметки во поглавје 12 - модул 72101. Мора да се напомене дека пресметки на БДП според Паритетот на куповната моќ - модул 55200 е под координација на ОЕЦД, независни пресметки не се прават во ДЗС. Подетално за Паритетот на куповната моќ во поглавје 12 - модул 55200.

5. Дали се достапни (усогласени) податоци за невработеноста за идното НУТС II ниво?***Сегашна состојба***

Податоците за Невработеност се достапни на NUTS II (Република Македонија). Податокот се пресметува врз основа Анкетата за работна сила, која се спроведува од 1996 година. Анкетата е усогласена со методолошки препораки на ILO и препораките на EUROSTAT.

Во Република Македонија регистрираната невработеност се следи и во Агенцијата за вработување. Стапката на невработеност се пресметува единствено во ДЗС.

Подетални информации за Анкетата за работна сила може да се најдат во делот Поглавјето 12 – Статистика, (види 12).

6. Дали се достапни (усогласени) податоци за невработеноста за идното НУТС III ниво?***Сегашна состојба***

Започнуваќи од првото тримесечие на 2004 година, анкетата за работна сила за прв пат се спроведува со тримесечна динамика, а примерокот е репрезентативен за објавување на податоци на NUTS III ниво. Во тек е анализата на добиените податоци на регионално ниво кои ќе бидат објавени до месец Јуни 2005 година.